TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2025. gada 1. augustā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesiskums – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – Tiesnešu neatceļamības un neatkarības principi – Augstākās tiesas tiesneša norīkošana uz noteiktu laiku uz citu šīs tiesas palātu bez viņa piekrišanas – Savienības tiesību pārākums – Publiski līgumi – Direktīva 2004/17/EK – Iepirkuma procedūras – Piemērošana nolīgumam par īpašumtiesību nodošanu attiecībā uz zaļās elektroenerģijas izcelsmes sertifikātiem – Direktīva 92/13/EEK – 2.d panta 1. punkts – Publiskā iepirkuma pārbaudes procedūras – Līguma iedarbības neesība – Līgumslēdzējs, kurš lūdz atzīt par spēkā neesošu līgumu, kas noslēgts, pārkāpjot publiskā iepirkuma noteikumus – Tiesību ļaunprātīga izmantošana – Neesība

Apvienotajās lietās C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 un C-493/23 [*Daka*] [i]

par pieciem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) iesniegusi ar 2023. gada 3. un 21. aprīļa un 13. jūnija lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti 2023. gada 10., 20., 21. un 31. jūlijā un 3. augustā, tiesvedībās

T.B.

pret

C.B.,

piedaloties

D.B. (C-422/23),

un

G.T.

pret

T. *S.A*. (C-455/23),

un

* Tiesvedības valoda – poļu.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

E. ***S.A.***

pret

W. ***sp. z o.o.,***

Bank S.A. (C-459/23),

un

S. ***sp. z o.o.***

pret

V. ***sp. z o.o***. (C-486/23),

un

Miasto W.

pret

M.T.,

E.T.,

A.W. (C-493/23),

piedaloties

Prokurator Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda otrās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši M. Gavalecs [*M. Gavalec*], Z. Čehi [*Z. Csehi*] un M. Kondinanci [*M. Condinanzi*],

ģenerāladvokāte: T. Čapeta [*T. Ćapeta*],

sekretāre: M. Sekežiņska [*M. Siekierzyńska*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2025. gada 8. janvāra tiesas sēdi, ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– E. *S.A*. vārdā – *P. Łącki*, *adwokat*,

– *Prokuratura Okręgowa Warszawa-Praga w Warszawie* vārdā – *D. Winiarek*, *Zastępca Prokuratora Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie*,

– Polijas valdības vārdā – *A. Bodnar*, *B. Majczyna*, *M. Rzotkiewicz*, *M. Taborowski* un *S. Żyrek*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *K. Herrmann*, *P. J. O. Van Nuffel* un *G. Wils*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LES 19. panta 1. punkta otro daļu kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu (lietas C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 un C-493/23), Savienības tiesību pārākuma principu (lietas C-455/23, C-459/23 un C-486/23), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK (2004. gada 31. marts), ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV 2004, L 134, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2009. gada 30. novembra Regulu (EK) Nr. 1177/2009 (OV 2009, L 314, 64. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 2004/17"), 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 4. punktu, 2. panta 1. punkta b) apakšpunktu, 3. panta 3. punkta b) apakšpunktu, 14. pantu, 16. panta a) punktu un 20. pantu, Padomes Direktīvas 92/13/EEK (1992. gada 25. februāris), ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV 1992, L 76, 14. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK (OV 2007, L 335, 31. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 92/13"), 2.d panta 1. punkta a) apakšpunktu, kā arī tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma vispārējo principu (lieta C-459/23).

2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar piecām tiesvedībām attiecīgi starp T.B. un C.B. par kopīpašuma un mantojuma dalīšanu (lieta C-422/23), starp G.T. un T. *S.A.* par nodrošinājuma atbrīvošanu un izpildes procesu attiecībā uz sabiedrības akcijām (lieta C-455/23), starp E. *S.A.* (turpmāk tekstā – "sabiedrība E."), no vienas puses, un W. *sp. z o.o.* (turpmāk tekstā – "sabiedrība W.") un *Bank S.A.*, no otras puses, saistībā ar līgumattiecību juridisko neesību (lieta C-459/23), starp S. *sp. z o.o.* un V. *sp. z o.o.* par maksājuma pieprasījumu (lieta C-486/23), kā arī starp *Miasto W.*, no vienas puses, un M.T., E.T. un A.W., no otras puses, par pienākumu iesniegt gribas deklarāciju (lieta C-493/23).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/88/EK

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/88/EK (2003. gada 4. novembris) par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV 2003, L 299, 9. lpp.) 6. panta b) punktā paredzēts:

"Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek ievērota vajadzība aizsargāt darba ņēmēju drošību un veselību:

[..]

b) vidējais darba laiks katram septiņu darba dienu laikposmam, ietverot virsstundu darba laiku, nepārsniedz 48 stundas."

Direktīva 92/13

4 Saskaņā ar Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunktu un 2. punktu:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka visos turpmāk norādītajos gadījumos līgumu par spēkā neesošu [neiedarbīgu] atzīst no līgumslēdzējas iestādes neatkarīga pārskatīšanas struktūra vai ka tā spēkā neesamība [iedarbības neesība] ir šādas pārskatīšanas struktūras lēmuma iznākums:

a) līgumslēdzēja iestāde ir līguma slēgšanas tiesības piešķīrusi bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tas nav bijis atļauts saskaņā ar [Direktīvu 2004/17];

[..]

2. Sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu [neiedarbīgu], nosaka attiecīgās valsts tiesību akti.

Attiecīgās valsts tiesību aktos var noteikt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku vai noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl jāizpilda. Pēdējā minētajā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka piemēro alternatīvas sankcijas 2.e panta 2. punkta nozīmē."

5 Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunkts un 2. punkts šajā direktīvā tika iekļauti ar Direktīvu 2007/66. Pēdējās minētās direktīvas 2., 13., 14. un 20. apsvērumā paredzēts:

"(2) [..] Saskaņā ar Tiesas nolēmumiem dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir pieejami efektīvi un ātri tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai vērstos pret līgumslēdzēju iestāžu un līgumslēdzēju subjektu lēmumiem par to, vai konkrētais līgums ir [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvas 2004/18/EK [(2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.),] un [Direktīvas 2004/17] konkrētajā [personiskajā] un materiālajā darbības jomā.

[..]

(13) Būtu jāparedz iedarbīgas, samērīgas un preventīvas sankcijas, lai apkarotu līgumu nelikumīgu tiešu slēgšanu, ko Tiesa ir kvalificējusi kā visbūtiskāko Kopienas tiesību aktu pārkāpumu publiskā iepirkuma jomā no līgumslēdzējas iestādes vai līgumslēdzēja subjekta puses. Tādēļ līgums, kas ir iznākums nelikumīgai tiešai piešķiršanai, parasti būtu jāuzskata par spēkā neesošu [neiedarbīgu]. Spēkā neesamība [iedarbības neesība] nedrīkstētu būt automātiska, bet tā būtu jāapstiprina neatkarīgai pārskatīšanas struktūrai vai arī šādai struktūrai būtu jāpieņem lēmums par to.

(14) Spēkā neesamība [iedarbības neesība] ir visiedarbīgākais veids, lai atjaunotu konkurenci un izveidotu jaunas uzņēmējdarbības iespējas uzņēmējiem, kam nelikumīgi liegta iespēja konkurēt, [piedaloties iepirkuma procedūrā]. Tiešai piešķiršanai šīs direktīvas nozīmē būtu jāietver jebkāda līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* [Direktīvas 2004/18] nozīmē. Tas atbilst procedūrai bez iepriekšējas konkursa izsludināšanas [Direktīvas 2004/17] izpratnē.

[..]

(20) Ar šo direktīvu nedrīkstētu izslēgt stingrāku sankciju piemērošanu saskaņā ar attiecīgo valstu tiesību aktiem."

Direktīva 2004/17

6 Direktīvas 2004/17 2., 3. un 9. apsvērumā paredzēts:

"(2) Svarīgs iemesls, lai ieviestu noteikumus, ar ko koordinē līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras minētajās nozarēs, ir to iespēju daudzveidība, kuras izmantojot, valsts varas iestādes var ietekmēt minēto subjektu darbību [..].

(3) Vēl viens svarīgs iemesls, kādēļ jākoordinē iepirkuma procedūras, ko piemēro subjekti, kuri darbojas minētajās nozarēs, ir to tirgu noslēgtība, kuros viņi darbojas [..].

[..]

(9) Lai nodrošinātu to valsts iepirkuma līgumu konkurences radīšanu, kuru slēgšanas tiesības piešķīruši subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, ir ieteicams izstrādāt noteikumus par tādu līgumu koordinēšanu Kopienas līmenī, kuru vērtība ir lielāka par konkrētu vērtību. [..]"

7 Saskaņā ar šīs direktīvas 1. pantu:

"1. Šajā direktīvā piemēro šajā pantā minētās definīcijas.

2. [..]

c) "Piegādes līgumi" ir līgumi, kas nav minēti b) apakšpunktā un kuru priekšmets ir produktu pirkšana, izpirkumnoma, īre vai īrējumpirkšana ar iespēju tos izpirkt vai bez tās.

Līgumu, kura priekšmets ir produktu piegāde, kas papildus var ietvert arī izvietošanas un uzstādīšanas darbus, uzskata par "piegādes līgumu".

[..]

4. "Pamatnolīgums" ir vienošanās starp vienu vai vairākiem 2. panta 2. punktā minētajiem līgumslēdzējiem un vienu vai vairākiem uzņēmējiem, kuras mērķis ir paredzēt noteikumus, kas reglamentē konkrētā laika posmā piešķiramās līguma slēgšanas tiesības, jo īpaši attiecībā uz cenām un vajadzības gadījumā attiecībā uz paredzamajiem daudzumiem."

8 Minētās direktīvas 2. panta 1. un 2. punktā bija paredzēts:

"1. Šajā direktīvā:

[..]

b) "publisks uzņēmums" ir uzņēmums, kurā līgumslēdzējām iestādēm var būt tieša vai netieša dominējoša ietekme atbilstoši to īpašuma tiesībām uz minēto uzņēmumu, finansiālajai līdzdalībai minētajos uzņēmumos vai noteikumiem, kas piemērojami minētajiem uzņēmumiem.

Uzskata, ka līgumslēdzējai iestādei ir dominējoša ietekme, ja minētā iestāde kādā uzņēmumā tieši vai netieši:

– ir īpašnieks lielākajai daļai šā uzņēmuma parakstītā kapitāla [..];

[..]

2. Šī direktīva attiecas uz līgumslēdzējiem,

a) kas ir līgumslēdzējas iestādes vai publiski uzņēmumi un kas veic vienu no 3. līdz 7. pantā minētajām darbībām;

[..]."

9 Šīs pašas direktīvas 3. panta 3. punktā bija noteikts:

"Saistībā ar elektroenerģiju šī direktīva attiecas uz šādām darbībām:

a) tādu fiksēto tīklu nodrošināšana vai ekspluatācija, kas paredzēti pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem saistībā ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai sadali; vai arī

b) elektroenerģijas piegāde šādiem tīkliem."

10 Direktīvas 2004/17 14. pantā bija paredzēts:

"1. Līgumslēdzēji pamatnolīgumu var uzskatīt par līgumu 1. panta 2. punkta nozīmē un piešķirt līguma slēgšanas tiesības saskaņā ar šo direktīvu.

2. Ja līgumslēdzēji ir piešķīruši tiesības noslēgt pamatnolīgumu saskaņā ar šo direktīvu, viņi var izmantot 40. panta 3. punkta i) apakšpunktu, piešķirot līguma slēgšanas tiesības, kas pamatojas uz minēto pamatnolīgumu.

3. Ja tiesības noslēgt pamatnolīgumu nav piešķirtas saskaņā ar šo direktīvu, līgumslēdzēji nevar izmantot 40. panta 3. punkta i) apakšpunktu.

4. Līgumslēdzēji nevar ļaunprātīgi izmantot pamatnolīgumus, lai kavētu, ierobežotu vai traucētu [izkropļotu] konkurenci."

11 Atbilstoši šīs direktīvas 16. panta a) punktam:

"Attiecībā uz konkrētās darbības veikšanu, izņemot 19. līdz 26. pantā paredzētos izņēmumus vai ievērojot 30. pantu, šī direktīva attiecas uz līgumiem, kuru vērtība bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ir novērtēta ne zemāk kā šādas robežvērtības:

a) EUR 387 000 attiecībā uz piegāžu un pakalpojumu līgumiem".

12 Minētās direktīvas 17. pantā bija paredzēts:

"1. Aprēķinot līguma paredzamo vērtību, pamatojas uz līgumslēdzēja novērtēto maksājamo kopsummu bez PVN. Veicot šo aprēķinu, ņem vērā novērtēto kopsummu, ieskaitot visa veida iespējas un līguma atjaunošanu.

[..]

2. Līgumslēdzēji nedrīkst apiet šo direktīvu, sadalot būvdarbu projektus vai paredzētos noteikta daudzuma piegāžu un/vai pakalpojumu pirkumus vai izmantojot īpašas metodes līgumu paredzamās vērtības aprēķināšanai.

3. Attiecībā uz pamatnolīgumiem un dinamiskām iepirkuma sistēmām paredzamā vērtība, kas jāņem vērā, ir nolīguma vai sistēmas visam darbības ilgumam visu paredzēto līgumu maksimālā tāmes vērtība bez PVN.

[..]

7. Attiecībā uz regulāriem piegādes vai pakalpojumu līgumiem vai līgumiem, ko attiecīgā laika posmā paredzēts atjaunot, līguma paredzamo vērtību [aprēķina], pamatojoties uz:

a) to viena veida secīgo līgumu faktisko kopvērtību, kuru slēgšanas tiesības piešķirtas iepriekšējo divpadsmit mēnešu laikā vai precizētajā finanšu gadā, lai pēc iespējas ņemtu vērā daudzuma vai vērtības izmaiņas, kas varētu rasties 12 mēnešu laika posmā pēc sākotnējā līguma noslēgšanas,

b) vai to secīgo līgumu paredzamo kopvērtību, kuru slēgšanas tiesības piešķirtas 12 mēnešu laikā pēc pirmās piegādes vai finanšu gadā, ja tas ir garāks par 12 mēnešiem."

13 Šīs pašas direktīvas 20. panta 1. punktā bija noteikts:

"Šī direktīva neattiecas uz līguma slēgšanas tiesībām, ko līgumslēdzēji piešķir mērķiem, kuri nav 3. līdz 7. pantā minēto darbību veikšana, vai šādu darbību veikšanai trešā valstī apstākļos, kas nav [Eiropas] Kopienas tīkla vai ģeogrāfiska apgabala [fiziska] izmantošana."

14 Direktīvas 2004/17 40. panta 3. punkta i) apakšpunktā bija paredzēts:

"Līgumslēdzēji var izmantot procedūru, iepriekš neizsludinot konkursu, šādos gadījumos:

[..]

i) attiecībā uz līgumu slēgšanas tiesībām, kas jāpiešķir, pamatojoties uz pamatnolīgumu, ar nosacījumu, ka ir ievērots 14. panta 2. punktā minētais nosacījums".

Direktīva 2014/25/ES

15 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV 2014, L 94, 243. lpp.), 23. apsvērumā paredzēts:

"Nekādā veidā nepaplašinot šīs direktīvas darbības jomu, būtu jāprecizē, ka elektroenerģijas ražošana, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība ir šīs direktīvas darbības jomā, kad to attiecina uz elektroenerģijas piegādi."

16 Šīs direktīvas 7. panta pirmajā daļā noteikts:

"Šīs direktīvas 8., 9. un 10. panta vajadzībām "piegāde" ietver ražošanu, vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību."

17 Minētās direktīvas 9. panta 1. punktā paredzēts:

"Saistībā ar elektroenerģiju šī direktīva attiecas uz šādām darbībām:

a) tādu fiksēto tīklu nodrošināšana vai ekspluatācija, kas paredzēti pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem saistībā ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai sadali;

b) elektroenerģijas piegāde šādiem tīkliem."

Direktīva 2009/28/EK

18 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.) 2. panta otrās daļas k) un l) punktā bija šādas definīcijas:

"k) "atbalsta shēma" ir jebkāds instruments, shēma vai mehānisms, ko piemēro dalībvalsts vai dalībvalstu grupa un kas veicina no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanu, samazinot šādas enerģijas izmaksas, palielinot tās pārdošanas cenu vai šādas enerģijas iegādes apjomu, izmantojot atjaunojamās enerģijas izmantošanas pienākumu vai

citādi; tā ietver atbalstu ieguldījumu veidā, atbrīvojumu no nodokļiem vai nodokļu samazināšanu, nodokļu atmaksu, atbalsta shēmas, kas paredz pienākumu izmantot atjaunojamo enerģiju, arī shēmas, kurās izmanto "zaļos sertifikātus", kā arī tiešās cenu atbalsta shēmas, tostarp valsts regulētus tarifa maksājumus un prēmiju maksājumus, bet neaprobežojoties ar tiem;

l) "atjaunojamās enerģijas izmantošanas pienākums" ir valsts atbalsta shēma, kurā enerģijas ražotājiem pieprasīts ražot attiecīgu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas daudzumu, kurā enerģijas piegādātājiem pieprasīts piegādē ietvert attiecīgu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas daudzumu, vai pieprasīts enerģijas patērētājiem izmantot attiecīgu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas daudzumu. Tas ietver arī shēmas, saskaņā ar kurām šādas prasības var izpildīt, izmantojot zaļos sertifikātus".

Polijas tiesības

Likums par Augstāko tiesu

19 Saskaņā ar 2017. gada 8. decembra *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu; 2018. gada *Dz. U.*, 5. pozīcija) ar grozījumiem (2021. gada *Dz. U.*, 1904. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietās (turpmāk tekstā – "Likums par Augstāko tiesu"), 23. pantu:

"Civillietu palātas kompetencē ir lietas civiltiesību, komerctiesību, intelektuālā īpašuma tiesību, ģimenes un aizbildnības tiesību jomā, kā arī lietas par uzņēmumu reģistrāciju un nodrošinājuma reģistrāciju."

20 Šā likuma 25. pantā paredzēts:

"Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palātas kompetencē ir lietas darba un sociālā nodrošinājuma tiesību jomā."

21 Minētā likuma 35. panta 3. punktā noteikts:

"*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) pirmais priekšsēdētājs var norīkot tiesnesi dalībai konkrētas lietas izskatīšanā citā palātā un – ar viņa piekrišanu – uz noteiktu laiku norīkot viņu lietu izskatīšanai citā palātā. Tiesneša norīkošana lietu izskatīšanai citā palātā bez viņa piekrišanas var notikt uz laikposmu, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem gadā. Pēc tam, kad ir beidzies tiesneša norīkojuma laikposms lietu izskatīšanai citā palātā, tiesnesis veic darbības lietās, kas viņam ir iedalītas izskatīšanai šajā palātā, līdz šo lietu pabeigšanai."

Publisko iepirkumu likums

22 2004. gada 29. janvāra *ustawa – Prawo zamówień publicznych* (Publisko iepirkumu likums; *Dz. U.* Nr. 19, 177. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatstrīdam saistībā ar lietu C-459/23, 132. panta 1. punktā bija noteikts:

"Šīs nodaļas noteikumus piemēro līgumiem, kuru slēgšanas tiesības piešķir 3. panta 1. punkta 3. apakšpunktā minētās līgumslēdzējas iestādes un to apvienības un 3. panta 1. punkta 4. apakšpunktā minētās līgumslēdzējas iestādes [..], neskarot 3. panta 1. punkta 5. apakšpunktu, ja līgumu slēgšanas tiesības piešķir, lai veiktu kādu no šādām darbībām:

[..]

3) tīklu izveidi, lai sniegtu sabiedriskos pakalpojumus saistībā ar elektroenerģijas, gāzes vai siltuma ražošanu, pārvadi vai sadali, elektroenerģijas, gāzes vai siltuma piegādi šādiem tīkliem vai šādu tīklu pārvaldību [..]."

23 Šā likuma 146. pantā, redakcijā, kas piemērojama pamatstrīdam saistībā ar lietu C-459/23, bija noteikts:

"1. Līgums atzīstams par spēkā neesošu, ja līgumslēdzēja iestāde:

[..]

2) nav publicējusi paziņojumu par līgumu *Biuletyn Zamówień Publicznych* [*Publisko Iepirkumu Biļetens*] vai nav nosūtījusi paziņojumu par līgumu [Eiropas Savienības] Publikāciju birojam;

[..]

4. Šā panta 1. un 6. punktā minēto iemeslu dēļ nevar lūgt atzīt līgumu par spēkā neesošu, pamatojoties uz 1964. gada 17. novembra *ustawa – Kodeks postępowania cywilnego* (Likums par Civilprocesa kodeksu; *Dz. U.* Nr. 43, 296. pozīcija), redakcijā ar grozījumiem, 189. pantu."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Visām lietām kopīgie apstākļi un jautājumi

24 *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) Civillietu palātā (turpmāk tekstā – "Civillietu palāta"), kas ir iesniedzējtiesa, iesniegtas piecas kasācijas sūdzības.

25 Civillietu palātas priekšsēdētāja, izdodot rīkojumus, noteica koleģiālos trīs tiesnešu iztiesāšanas sastāvus, lai katrs no šiem sastāviem lemtu par vienu no šīm piecām lietām, un katrai lietai izraudzījās tiesnesi referentu.

26 Katrā no šādi noteiktajiem trīs tiesnešu iztiesāšanas sastāviem papildus vienam Civillietu palātas tiesnesim ir divi tiesneši, kas darbojas *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palātā. Pēdējie minētie divi tiesneši ar šīs tiesas pirmās priekšsēdētājas rīkojumiem, kas balstīti uz Likuma par Augstāko tiesu 35. panta 3. punktu, tika norīkoti lietu

izskatīšanai Civillietu palātā uz trim mēnešiem no 2023. gada 1. aprīļa līdz 30. jūnijam. Trijās no minētajām piecām lietām papildus šim norīkojumam notikusi tiesneša referenta maiņa uz dažiem šādi norīkotajiem tiesnešiem.

27 Iesniedzējtiesai vairāku apstākļu dēļ ir šaubas par šādi izveidoto iztiesāšanas sastāvu neatkarību un objektivitāti.

28 Pirmkārt, šī tiesa uzsver, ka attiecīgie tiesneši tika norīkoti uz noteiktu laiku lietu izskatīšanai Civillietu palātā bez viņu piekrišanas. Turklāt ar viņiem pat neesot notikusi iepriekšēja apspriešanās.

29 Otrkārt, minētā tiesa norāda, ka nav sniegts pamatojums šiem norīkojumiem. Atsaucoties uz preses izdevumos izklāstītajiem motīviem attiecībā uz liela skaita tiesnešu norīkošanu uz noteiktu laiku lietu izskatīšanai Civillietu palātā, tā precizē, ka šīs palātas darba slodze un ievērojamais nepabeigto lietu skaits ir saistīti ar šīs palātas pārvaldību pēdējā laikā un nevar attaisnot šādu norīkošanu.

30 Treškārt, norīkotajiem tiesnešiem saskaņā ar Polijas tiesībām neesot nodrošināta tiesību aizsardzība tiesā. Proti, lēmumu par tiesneša norīkošanu uz noteiktu laiku lietu izskatīšanai citā palātā var pārskatīt vienīgi *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tieslietu padome, Polija) . Taču šī pārskatīšana neesot atzīstama par tiesību aizsardzības līdzekli neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā, ņemot vērā šīs padomes pašreizējo sastāvu.

31 Šajā ziņā iesniedzējtiesa velk paralēles starp tiesneša norīkošanu uz noteiktu laiku lietu izskatīšanai citā palātā, kas nav palāta, kurā viņš darbojas, un pārcelšanas pasākumiem bez tiesneša piekrišanas. 2021. gada 6. oktobra sprieduma W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798) 118. punktā Tiesa esot nospriedusi, ka šādi pārcelšanas pasākumi var apdraudēt tiesnešu neatceļamības un neatkarības principus un ka tiem vajadzētu būt pakļautiem kontrolei tiesā.

32 Ceturtkārt, gan Civillietu palātas priekšsēdētāja, gan *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmā priekšsēdētāja, kas izdeva pamatlietā aplūkotos rīkojumus, esot ieceltas par *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešiem tādos pašos prettiesiskos apstākļos, kādus Tiesa izvērtēja lietā, kurā pasludināts 2021. gada 6. oktobra spriedums W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798). Tiesas process, kurā piedalās šādas personas, neesot spēkā, jo esot pretrunā attiecīgo tiesību subjektu tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

33 Piektkārt, tiesneši, kas norīkoti uz noteiktu laiku lietu izskatīšanai Civillietu palātā, neesot atbrīvoti no pienākuma veikt tiesas spriešanas darbību viņu izcelsmes palātā. Tātad viņiem esot jātiek galā ar dubultu darba slodzi.

34 Vispirms – šai dubultajai darba slodzei neesot juridiska pamata Polijas tiesībās. Proti, Likuma par Augstāko tiesu 35. panta 3. punkts ļaujot bez tiesneša piekrišanas norīkot viņu lietu izskatīšanai citā palātā tikai kādā konkrētā lietā vai uz ierobežotu laiku. Pēdējā minētajā gadījumā attiecīgajam tiesnesim būtu jādarbojas tikai šajā citā palātā, nevis vienlaicīgi šajā palātā un izcelsmes palātā.

35 Tālāk – minētā dubultā darba slodze radot problēmas saistībā ar tiesas spriešanas kvalitāti, ņemot vērā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu materiāltiesisko specializāciju, kas esot nepieciešama šīs tiesas pienācīgai darbībai. Norīkošana lietu izskatīšanai citā palātā liekot attiecīgajam tiesnesim spriest tādās tiesību jomās, kurās viņš nav specializējies.

36 Visbeidzot – iesniedzējtiesa dažos no šiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu norāda, ka šī dubultā darba slodze var būt pretrunā Direktīvas 2003/88 6. panta b) punktam. Iesniedzējtiesas ieskatā nav pieļaujams, ka tiesas priekšsēdētājam būtu diskrecionāras pilnvaras, kas viņam ļautu uzdot tiesnesim papildu uzdevumus bez jebkādas apspriešanās, turklāt ņemot vērā, ka šo uzdevumu noteikšana izraisa maksimālo Eiropas un valsts darba laika normu pārsniegšanu.

37 Ņemot vērā šos apstākļus, iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai iztiesāšanas sastāvi, kuriem jālemj par piecām kasācijas sūdzībām, atbilst LES 19. panta 1. punkta otrās daļas prasībām, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu. Lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 tā turklāt vēlas noskaidrot, vai nesaderības ar Savienības tiesībām gadījumā šiem iztiesāšanas sastāviem jāatsakās pieņemt nolēmumu.

38 Šajos apstākļos *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un lietās C-422/23 un C-493/23 uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai situācijā, kad valsts tiesību normā ir paredzēts, ka valsts pēdējās instances tiesas tiesnesis (*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnesis) ar šīs tiesas priekšsēdētāja (*Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas pirmais priekšsēdētājs)) diskrecionāru lēmumu uz noteiktu laikposmu gadā bez viņa piekrišanas var tikt norīkots lietu izskatīšanai – no vienas šīs tiesas palātas, kurā viņš atbilstoši savai sagatavotībai un kompetencei parasti izskata lietas, uz citu šīs tiesas palātu, kuras piekritībā ir izskatīt cita veida lietas, nevis tās lietas, ar kādām šis tiesnesis līdz šim ir strādājis, – LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar [Hartas] 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tā prasa, lai šādi norīkotajam tiesnesim, lai aizsargātu viņa neatkarību un autonomiju, būtu iespēja efektīvi pārsūdzēt šo lēmumu neatkarīgā un objektīvā tiesā tiesvedībā, kura atbilst [Hartas] 47. un 48. pantā izvirzītajām prasībām?

2) Vai [LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, jāinterpretē] tādējādi, ka neatkarīga, objektīva un iepriekš tiesību aktos noteikta tiesa, kura nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību attiecīgajiem subjektiem jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, nav tāda dalībvalsts pēdējās instances tiesa (*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa)), kuras koleģiālajā trīs personu sastāvā ietilpst tiesneši, no kuriem divus bez viņu piekrišanas šīs tiesas priekšsēdētājs ir norīkojis lietu izskatīšanai – no viņu izcelsmes palātas šajā tiesā uz tādu šīs tiesas palātu, kuras piekritībā ir izskatīt attiecīgo lietu, – bez iespējas pirms tam lēmumu par norīkošanu pārsūdzēt objektīvā un neatkarīgā tiesā tiesvedībā, kura atbilst [Hartas] 47. un 48. pantā izvirzītajām prasībām?"

39 Lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) jautājumus ir formulējusi šādi (lietā C-459/23 tie ir pirmie trīs no septiņiem uzdotajiem jautājumiem):

"1) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa – ņemot vērā interpretāciju, kādu Tiesa sniegusi 2021. gada 6. oktobra spriedumā W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798), – jāinterpretē tādējādi, ka, norīkojot *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnesi uz laiku izskatīt lietas citā *Sąd Najwyższy* palātā bez viņa piekrišanas, tiek pārkāpts tiesnešu neatceļamības un neatkarības princips pēc analoģijas ar vispārējās jurisdikcijas tiesas tiesneša pārcelšanu no vienas tās pašas tiesas nodaļas uz citu, ja:

– *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnesis tiek norīkots izskatīt lietas, kuru joma nesakrīt ar tās palātas materiāltiesisko kompetenci, kurā šis tiesnesis bija iecelts izskatīt lietas;

– tiesnesim nav nodrošinātas tādas tiesības vērsties tiesā saistībā ar lēmumu par šādu norīkošanu, kas atbilstu 2021. gada 6. oktobra sprieduma W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798) 118. punktā noteiktajām prasībām;

– *Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego* (Augstākās tiesas pirmais priekšsēdētājs) rīkojumu par tiesneša norīkošanu izskatīt lietas citā palātā un priekšsēdētāja, kurš vada [..] Civillietu palātas darbu, rīkojumu par konkrētu lietu iedalīšanu ir izdevušas personas, kas *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu amatos ir ieceltas tādos pašos apstākļos kā lietā, kurā pasludināts 2021. gada 6. oktobra spriedums W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798), un, ņemot vērā līdzšinējo judikatūru, tiesas process, kurā piedalās šādas personas, vai nu nav spēkā, vai arī ar to tiek pārkāptas [1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – "ECPAK")] 6. pantā paredzētās attiecīgo tiesību subjektu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu;

– valsts tiesībās nav pamata tiesneša norīkošanai bez viņa piekrišanas uz noteiktu laiku izskatīt lietas citā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) palātā, nevis tajā palātā, kurā viņš pilda dienesta pienākumus, vienlaikus saglabājot pienākumu izskatīt lietas izcelsmes palātā;

– tiesneša norīkošana bez viņa piekrišanas uz noteiktu laiku izskatīt lietas citā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) palātā, nevis tajā palātā, kurā viņš pilda dienesta pienākumus, izraisa [Direktīvas 2003/88] 6. panta b) punkta pārkāpumu?

2) Neatkarīgi no atbildes uz pirmo jautājumu – vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa jāinterpretē tādējādi, ka "tiesību aktos noteikta" tiesa nav tiesa tādā sastāvā, kas izveidots ar *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmā priekšsēdētāja izdotu rīkojumu par norīkošanu izskatīt lietas citā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) palātā un priekšsēdētāja, kurš vada [..] Civillietu palātas darbu, rīkojumu par konkrētu lietu iedalīšanu, kurus ir izdevušas personas, kas *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) tiesnešu amatos ir ieceltas tādos pašos apstākļos kā lietā, [kurā pasludināts 2021. gada 6. oktobra spriedums] W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798), ja, ņemot vērā līdzšinējo judikatūru, tiesas process, kurā piedalās šādas personas, vai nu nav spēkā, vai arī ar to tiek pārkāptas [ECPAK] 6. pantā paredzētās attiecīgo tiesību subjektu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu?

3) Gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde vai ja uz otro jautājumu tiek sniegta atbilde, saskaņā ar kuru šādi izveidota tiesa nav "tiesību aktos noteikta" tiesa, – vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa un Savienības tiesību pārākuma princips jāinterpretē tādējādi, ka tiesneši, kas iecelti tiesā, kura izveidota tādā veidā, kāds aprakstīts 1. un 2. jautājumā, var atteikties veikt darbības viņiem iedalītajā lietā, tostarp pieņemt nolēmumu, atzīstot par neesošiem rīkojumus par viņu norīkošanu izskatīt lietas citā *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) palātā un par konkrētu lietu iedalīšanu, vai arī viņiem ir jāpieņem nolēmums, atstājot lietas dalībnieku ziņā lēmumu par [viņu pieņemtā nolēmuma] iespējamo apstrīdēšanu, pamatojoties uz to, ka ar to tiek pārkāptas lietas dalībnieka tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā, kura atbilstu LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā un [Hartas] 47. pantā izvirzītajām prasībām?"

Lietas C-459/23 īpašie apstākļi un jautājumi

40 Sabiedrība E., kas ir prasītāja pamatlietā C-459/23, nodarbojas ar elektroenerģijas tirdzniecību. Šajā sabiedrībā Polijas Valsts kasei pieder vairāk nekā 50 % akciju. Sabiedrība W., kas ir viena no atbildētājām šajā lietā, nodarbojas ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali.

41 2011. gada 24. februārī sabiedrības E. un W. noslēdza īpašumtiesību pirkuma līgumu (turpmāk tekstā – "pamatlietā aplūkotais līgums"). Šajā līgumā bija paredzēti visu tādu īpašumtiesību pārdošanas nosacījumi, kas izriet no zaļajiem sertifikātiem, proti, no atjaunojamiem energoresursiem ražotās elektroenerģijas izcelsmes sertifikātiem. Sabiedrība W. apņēmās nodot sabiedrībai E. visas īpašumtiesības, kas izriet no šiem sertifikātiem. Sabiedrība E. apņēmās iegādāties minētos sertifikātus, veicot ārpusbiržas darījumus Polijas enerģijas biržā. Minētajā līgumā bija paredzēti arī atlīdzības nosacījumi par minēto sertifikātu pārdošanu, nosakot cenas formulu.

42 Pēc neveiksmīgiem mēģinājumiem sarunu ceļā pārskatīt pamatlietā aplūkotajā līgumā paredzētos cenu nosacījumus sabiedrība E. 2017. gada septembrī izbeidza tai sabiedrības W iesniegto pārdošanas rīkojumu izpildi.

43 Pēc tam sabiedrība E. cēla prasību, lūdzot konstatēt, ka nepastāv līgumattiecības, kas izriet no pamatlietā aplūkotā līguma noslēgšanas, izvirzot argumentu par publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanu. Tās prasība tika noraidīta gan pirmajā instancē ar *Sąd Okregowy w Gdańsku* (Gdaņskas apgabaltiesa, Polija) 2018. gada 6. decembra spriedumu, gan apelācijas tiesvedībā ar *Sąd Apelacyjny w Gdańsku* (Gdaņskas Apelācijas tiesa, Polija) 2019. gada 13. augusta spriedumu. Šīs tiesas būtībā uzskatīja, ka uz šo līgumu neattiecas publiskā iepirkuma tiesības.

44 Tad sabiedrība E. iesniedza iesniedzējtiesai kasācijas sūdzību par 2019. gada 13. augusta spriedumu. Šai tiesai radušās šaubas par to, cik pamatoti ir tiesu, kas izskatīja lietu pēc būtības, vērtējumi par publiskā iepirkuma tiesību piemērojamību pamatlietā aplūkotajam līgumam. Šiem jautājumiem būtu nozīme gadījumā, ja no atbildēm uz pirmo līdz trešo jautājumu, kas izklāstīti šī sprieduma 39. punktā, izrietētu, ka šajā tiesā iesniegtā kasācijas sūdzība tai jāizskata pēc būtības.

45 Pirmkārt, minētā tiesa vēlas noskaidrot, vai uz elektroenerģijas tirdzniecības darbību attiecas publiskā iepirkuma tiesības. Šajā ziņā tā, pirmām kārtām, lūdz sniegt Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punkta b) apakšpunkta interpretāciju, lai noskaidrotu, vai jēdziens "elektroenerģijas piegāde tīkliem" ietver elektroenerģijas pārdošanu. Otrām kārtām, ņemot vērā Direktīvas 2004/17 20. pantu, esot jānosaka, vai zaļo sertifikātu iegāde notikusi elektroenerģijas

piegādes darbības veikšanas mērķiem un tai jāpiemēro publiskā iepirkuma procedūra. Lai gan šis pirkums izriet no likumā noteiktā pienākuma un tādējādi ir elektroenerģijas piegādes darbības sekas, tas savukārt nav nepieciešams elektroenerģijas pārdošanas darbības veikšanai.

46 Otrkārt, iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu saņemt precizējumus par Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punkta, lasot to kopsakarā ar tās 14. pantu, interpretāciju, lai noteiktu, vai līgums, kurā pusēm noteikts pienākums noslēgt izpildes līgumus atbilstoši noteiktiem cenas un daudzuma nosacījumiem, ir pamatnolīgums šīs direktīvas izpratnē un vai uz to attiecināma publiskā iepirkuma procedūra. Konkrētajā gadījumā darījumu, kas noslēgti starp sabiedrībām E. un W. saistībā ar šiem izpildes līgumiem, kopējā vērtība gadā pārsniedz nozaru publiskajiem iepirkumiem Eiropas Savienības noteiktās robežvērtības. Savukārt šie darījumi, aplūkojot tos atsevišķi, nesasniedz šīs robežvērtības. Šajos apstākļos šī tiesa norāda, ka varētu uzskatīt, ka pamatlietā aplūkotais līgums nav pamatnolīgums un neietilpst Savienības publiskā iepirkuma tiesību piemērošanas jomā. Tomēr tā uzsver, ka Direktīvas 2004/17 17. panta 2. punktā ir aizliegts sadalīt līgumu, lai apietu šīs robežvērtības. Šajā ziņā būtu jānosaka, vai izpildes darījumu kopējā vērtība jānovērtē *ex ante* vai *ex post*.

47 Treškārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kāda sankcija jāpiemēro par līguma slēgšanas tiesību tiešu piešķiršanu, kas veikta, pilnībā neievērojot publiskā iepirkuma noteikumus, un saskata divas iespējas. No vienas puses, esot iespējams nospriest, ka šāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršana ir Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais gadījums, kad nav publicēts paziņojums par līgumu, un līdz ar to pamatlietā aplūkoto līgumu atzīt par spēkā neesošu. No otras puses, sabiedrība E. piedāvājot nošķirt paziņojuma par līgumu nepublicēšanu un pilnīgu publiskā iepirkuma procedūru nepiemērošanu. Uz pēdējo minēto gadījumu attiecoties nevis šī tiesību norma, bet gan bargāki sodi, kas paredzēti Polijas civiltiesībās.

48 Ceturtkārt, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai vispārējais tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips neļauj līgumu atzīt par spēkā neesošu Savienības publiskā iepirkuma tiesību normu pārkāpuma dēļ, ja apgalvojums par šādu pārkāpumu ir tikai ieganstu, lai sasniegtu pilnīgi atšķirīgus mērķus nekā Savienības likumdevēja paredzētie, piemēram, atbrīvoties no pienākuma pildīt līgumu, kura rentabilitāte prasītājam ir samazinājusies.

49 Šajos apstākļos papildus trim šā sprieduma 39. punktā izklāstītajiem jautājumiem *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) uzdeva šādus prejudiciālus jautājumus lietā C-459/23:

"4) Gadījumā, ja uz iepriekšējiem jautājumiem tiek sniegta atbilde, saskaņā ar kuru iesniedzējtiesa ir tiesību aktos noteikta tiesa LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, – vai [Direktīvas 2004/17] 3. panta 3. punkta b) apakšpunkts, lasot to kopsakarā ar 20. pantu un 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu, jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajam publiskam uzņēmumam, kurš veic darbību elektroenerģijas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības jomā, ir pienākums publisko iepirkumu procedūrā iegādāties [Direktīvas 2009/28] 2. panta [otrās daļas] k) un l) punktā minētos zaļos sertifikātus?

5) Gadījumā, ja uz 4. jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde, – vai Direktīvas 2004/17 14. pants, lasot to kopsakarā ar 1. panta 4. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūru ir jābūt noslēgtam pamatlīgumam starp šādu uzņēmumu un ražotāju, kas ražo enerģiju no atjaunojamajiem energoresursiem, ja šī līguma

izpildē iegādāto zaļo sertifikātu aplēstā kopējā vērtība (pat ja tā nav precizēta līgumā) pārsniedz minētās direktīvas 16. panta a) punktā noteikto robežvērtību, bet atsevišķu darījumu, kuri noslēgti, izpildot līgumu, vērtība nepārsniedz šo robežvērtību?

6) Ja atbilde uz 4. un 5. jautājumu ir apstiprinoša, – vai līguma noslēgšana, pilnībā neievērojot publiskā iepirkuma noteikumus, atbilst gadījumam, kas minēts [Direktīvas 92/13] 2.d panta 1. punkta a) apakšpunktā, vai arī tā atbilst citam Savienības publiskā iepirkuma tiesību pārkāpuma gadījumam, kas ļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu ārpus valsts tiesībās, ar kurām transponēta iepriekš minētā direktīva, paredzētās procedūras?

7) Ja atbilde uz 4.–6. jautājumu ir apstiprinoša, – vai vispārējais princips, ar ko aizliegta tiesību ļaunprātīga izmantošana, jāinterpretē tādējādi, ka līgumslēdzējs uzņēmums, kas minēts Direktīvas 2004/17 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā, nevar prasīt, lai tiktu atzīts par spēkā neesošu līgums, ko tas ar piegādātāju noslēdzis, pārkāpdams valsts tiesību normas, ar kurām transponētas Savienības direktīvas publiskā iepirkuma jomā, ja prasības līgumu atzīt par spēkā neesošu patiesais iemesls ir nevis Savienības tiesību ievērošana, bet gan līgumslēdzēja uzņēmuma veiktas līguma izpildes rentabilitātes samazināšanās?"

50 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2023. gada 10. oktobra lēmumu lietas C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 un C-493/23 tika apvienotas tiesvedības rakstveida un mutvārdu daļā, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

51 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesai pašai jāpārbauda apstākļi, kādos valsts tiesa tajā ir vērsusies, nolūkā pārliecināties par savu kompetenci vai tai iesniegtā lūguma pieņemamību (spriedums, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 29. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

52 Tā kā lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu iesnieguši dažādi Civillietu palātas sastāvi, jāpārbauda, vai iesniedzējinstitūcijai, kura pauž šaubas par savu neatkarību, ir "tiesas" raksturs LESD 267. panta izpratnē.

53 Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai novērtētu, vai iesniedzējinstitūcijai ir "tiesas" raksturiezīmes LESD 267. panta izpratnē, kas ir jautājums, kurš atrisināms tikai atbilstoši Savienības tiesībām, un tādējādi lai izvērtētu, vai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams, Tiesa ņem vērā virkni apstākļu, piemēram, vai šī institūcija ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās jurisdikcija ir saistoša, vai procedūra tajā notiek atbilstoši sacīkstes principam, vai attiecīgā institūcija piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1966. gada 30. jūnijs, *Vaassen-Göbbels*, 61/65, EU:C:1966:39, 395. lpp.; 2023. gada 21. decembris, *Krajowa Rada Sądownictwa* (Tiesneša atstāšana amatā), C-718/21, EU:C:2023:1015, 40. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2024. gada 7. maijs, *NADA* u.c., C-115/22, EU:C:2024:384, 35. punkts).

54 Tiesa jau ir norādījusi, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pati par sevi atbilst iepriekš atgādinātajām prasībām, un precizējusi – ja lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegusi valsts tiesa, ir jāpieņem, ka tā atbilst šīm prasībām neatkarīgi no tās konkrētā sastāva (spriedumi,

2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 68. un 69. punkts, kā arī 2023. gada 21. decembris, *Krajowa Rada Sądownictwa* (Tiesneša atstāšana amatā), C-718/21, EU:C:2023:1015, 41. punkts).

55 Tomēr šo prezumpciju var atspēkot, ja dalībvalsts tiesas vai starptautiskas tiesas pieņemts galīgs tiesas nolēmums ļautu secināt, ka tiesnesim, kas veido iesniedzējtiesu, nav neatkarīgas un objektīvas, iepriekš tiesību aktos noteiktas tiesas statusa LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. panta otro daļu (spriedumi, 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 72. punkts, un 2023. gada 21. decembris, *Krajowa Rada Sądownictwa* (Tiesneša atstāšana amatā), C-718/21, EU:C:2023:1015, 44. punkts).

56 Kad Tiesā vērsās iztiesāšanas sastāvs, ko vienpersoniski veidoja Civillietu palātas tiesnesis, tā nosprieda, ka, ņemot vērā tās judikatūru par LES 19. panta 1. punkta otro daļu, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. panta otro daļu, dažādi konstatējumi un vērtējumi, ko izdarījusi, pirmkārt, Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2022. gada 3. februāra spriedumā *Advance Pharma sp. z o.o.* pret Poliju (CE:ECHR:2022:0203JUD00146920) un, otrkārt, *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) 2021. gada 6. maija spriedumā, tai lika uzskatīt, ka šādam iztiesāšanas sastāvam to veidojošā tiesneša iecelšanas kārtības dēļ nebija neatkarīgas un objektīvas, iepriekš tiesību aktos noteiktas tiesas statusa šo Savienības tiesību normu izpratnē. Līdz ar to šā sprieduma 54. punktā minētā prezumpcija bija jāuzskata par atspēkotu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 7. novembris, *Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, C-326/23, EU:C:2024:940, 29.–37. punkts).

57 Aplūkojamajā gadījumā neviens no Tiesas rīcībā esošo lietas materiālu elementiem neliecina, ka tiesneši, kas veido iztiesāšanas sastāvus, kuri iesnieguši lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, būtu iecelti Civillietu palātā tādas procedūras rezultātā, kādā bija iecelts tiesnesis vienpersoniski, kas bija iesniedzis lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā, kurā pasludināts 2024. gada 7. novembra spriedums *Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (C-326/23, EU:C:2024:940). No šiem lietas materiāliem arī neizriet, ka šo tiesnešu iecelšana amatā būtu apstrīdēta lietās, kurās pasludināti iepriekšējā punktā minētie Eiropas Cilvēktiesību tiesas un *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa) spriedumi.

58 Šajos apstākļos iesniedzējtiesas šaubas par tās neatkarību nav pietiekamas, lai atspēkotu šī sprieduma 54. punktā minēto prezumpciju.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par jautājumiem lietās C-422/23 un C-493/23 un par pirmo un otro jautājumu lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23

Par pieņemamību

59 Eiropas Komisija uzskata, ka pirmais jautājums lietās C-422/23 un C-493/23 un otrais jautājums lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 ir nepieņemami. Šie jautājumi neesot nepieciešami pamatlietu atrisināšanai, jo pamatlietas neattiecoties ne uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmās priekšsēdētājas lēmumu norīkot tiesnesi lietu izskatīšanai citā palātā, ne uz šīs pirmās priekšsēdētājas un Civillietu palātas priekšsēdētājas iecelšanas tiesnešu amatos procedūras likumību.

60 Konkrētajā gadījumā piecās pamatlietās iesniedzējtiesai, kā izriet no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, *in limine litis* jānosaka, vai tā ir neatkarīga un objektīva, iepriekš tiesību aktos noteikta tiesa LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. panta otro daļu, izpratnē, lai gan vairāki to Civillietu palātas iztiesāšanas sastāvu locekļi, kas iesnieguši lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir norīkoti uz laiku lietu izskatīšanai šajos sastāvos un nevar apstrīdēt savu norīkojumu darbam šajā Civillietu palātā.

61 No Tiesas judikatūras izriet, ka prejudiciālie jautājumi, kuru mērķis ir ļaut iesniedzējtiesai *in limine litis* atrisināt tādas procesuāla rakstura grūtības kā tās, kas ir saistītas ar tās pašas kompetenci izlemt tajā izskatāmo lietu, vai arī tiesiskās sekas, kādas ir vai nav jāatzīst tādam tiesas nolēmumam, kas potenciāli rada šķērsli turpināt šādas lietas izskatīšanu minētajā tiesā, ir pieņemami saskaņā ar LESD 267. pantu (spriedumi, 2023. gada 13. jūlijs, YP u.c. (Tiesneša imunitātes atcelšana un viņa atstādināšana no amata), C-615/20 un C-671/20, EU:C:2023:562, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 53. punkts).

62 Šajos apstākļos jākonstatē, ka pirmais jautājums lietās C-422/23 un C-493/23 un otrais jautājums lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 ir pieņemami.

Par lietas būtību

– *Ievada apsvērumi*

63 Ar LES 19. pantu, kurā ir konkretizēta LES 2. pantā noteiktā tiesiskuma vērtība, valstu tiesām un Tiesai ir uzticēts uzdevums nodrošināt pilnīgu Savienības tiesību piemērošanu visās dalībvalstīs, kā arī tiesību, kas attiecīgajiem subjektiem izriet no Savienības tiesībām, aizsardzību tiesā (spriedumi, 2021. gada 2. marts, A. B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – Pārsūdzība), C-824/18, EU:C:2021:153, 108. punkts, kā arī 2021. gada 16. novembris, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* u.c., no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931, 59. punkts).

64 Šajā ziņā, kā noteikts LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, dalībvalstīm jāparedz tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina attiecīgajiem subjektiem to tiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā ievērošanu jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Tiesību, kuras attiecīgie subjekti gūst no Savienības tiesībām, efektīvas aizsardzības tiesā princips, uz ko ir atsauce LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā, ir vispārējs Savienības tiesību princips, kurš izriet no dalībvalstīm kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, tika atzīts ECPAK 6. un 13. pantā un šobrīd ir apstiprināts Hartas 47. pantā. Tādējādi pēdējā minētā tiesību norma pienācīgi jāņem vērā, interpretējot LES 19. panta 1. punkta otro daļu (spriedums, 2021. gada 6. oktobris W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798, 102. punkts un tajā minētā judikatūra).

65 Attiecībā uz LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanu *ratione materiae* jānorāda, ka šī norma darbojas "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības", neatkarīgi no situācijas, kādā dalībvalstis īsteno šīs tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 29. punkts, kā arī 2021. gada 16. novembris, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* u.c., no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931, 62. punkts).

66 LES 19. panta 1. punkta otrā daļa tostarp ir piemērojama visām valsts instancēm, kuras kā tiesa var spriest par jautājumiem, kas attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju vai piemērošanu un tādējādi ietilpst jomās, uz kurām attiecas šīs tiesības (spriedumi, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz* un *Prokurator Generalny*, C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 34. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 36. punkts).

67 Tā tas ir iesniedzējtiesas gadījumā, kas var tikt aicināta lemt par jautājumiem, kuri saistīti ar Savienības tiesību piemērošanu vai interpretēšanu, un kas kā "tiesa" šajās tiesībās definētajā nozīmē ietilpst Polijas tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā "jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības" LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē, un tādēļ šai tiesai jāatbilst prasībai par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

68 Turklāt dažos lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa atsaucas arī uz Hartas 47. pantu. Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu uz dalībvalstīm Hartas noteikumi attiecas tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus, un tādējādi šī norma apstiprina pastāvīgās judikatūras atziņu, ka Eiropas Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības jāpiemēro visās situācijās, kuras reglamentētas Savienības tiesībās, taču ne ārpus šādām situācijām (spriedumi, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība), C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982, 78. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 31. punkts).

69 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa nav sniegusi norādes, ka pamatstrīdi saistībā ar lietām C-422/23, C-455/23, C-486/23 un C-493/23 attiektos uz tādas Savienības tiesību normas interpretāciju vai piemērošanu, kas īstenota valsts līmenī. Šajos apstākļos, ņemot vērā Tiesas rīcībā esošo informāciju, šķiet, ka Hartas 47. pants šajās lietās nav piemērojams. Tomēr, lai gan Hartas 47. pants nav piemērojams pamatlietā, tas pienācīgi jāņem vērā, interpretējot LES 19. panta 1. punkta otro daļu (spriedumi, 2021. gada 20. aprīlis, *Republika*, C-896/19, EU:C:2021:311, 44. un 45. punkts, kā arī 2025. gada 25. februāris, *Sąd Rejonowy w Białymstoku* un *Adoreikė*, C-146/23 un C-374/23, EU:C:2025:109, 43. punkts).

70 Savukārt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-459/23 izriet, ka pamatlietā sabiedrība E. atsaucas uz Savienības tiesību normu, kas reglamentē publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, it īpaši Direktīvas 2004/17, pārkāpumu. Ar jautājumiem, kas specifiski attiecas uz minēto lietu, iesniedzējtiesa vaicā Tiesai tostarp par šīs direktīvas piemērošanas jomas interpretāciju. Tādējādi jāuzskata, ka pamatstrīds minētajā lietā attiecas uz valsts līmenī īstenotas Savienības tiesību normas piemērošanu, precizējot, ka iesniedzējtiesai, ņemot vērā Tiesas atbildes uz jautājumiem lietā C-459/23, būs jānosaka, vai Direktīva 2004/17 patiešām ir piemērojama pamatlietā, un šādā gadījumā Hartas 47. pants arī būtu piemērojams.

71 Šajos apstākļos jālemj par LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, interpretāciju.

– *Par jautājumiem*

72 Ar pirmo un otro jautājumu lietās C-422/23 un C-493/23, kā arī ar pirmo un otro jautājumu lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pretrunā valsts tiesas priekšsēdētāja veiktie pasākumi, ar kuriem tiesnešus, kas darbojas vienā šīs tiesas

palātā, uz laiku norīko, lai viņi izskatītu lietas citā minētās tiesas palātā, vienlaikus turpinot darboties savā izcelsmes palātā, neraugoties uz to, ka šie tiesneši nav piekrituši šim norīkojumam, ka viņiem nav nekādu tiesību aizsardzības līdzekļu norīkojuma apstrīdēšanai tiesā, ka minētais norīkojums palielina attiecīgo tiesnešu darba slodzi un prasa viņu iesaistīšanos jomās, kas nav saistītas ar viņu specializāciju, un ka šis priekšsēdētājs ir iecelts šajā tiesā apstākļos, kas nav saderīgi ar prasībām, kuras izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas.

73 Šajā ziņā jāatgādina, pirmām kārtām, ka ikvienai dalībvalstij saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu jānodrošina, ka instances, kurām kā "tiesai" Savienības tiesību izpratnē jālemj par jautājumiem, kas saistīti ar šo tiesību piemērošanu vai interpretāciju, un kuras tādējādi ietilpst šīs valsts tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības, atbilst efektīvas tiesību aizsardzības tiesā prasībām, tostarp neatkarības prasībai (spriedumi, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 47. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 65. punkts).

74 Šī prasība par tiesu neatkarību, kas nesaraujami saistīta ar tiesas spriešanu, ietilpst tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskajā saturā – tām ir kardināla nozīme kā garantijai visu to tiesību aizsardzībai, kuras attiecīgajiem subjektiem izriet no Savienības tiesībām, un LES 2. pantā izklāstīto dalībvalstu kopīgo vērtību, tostarp tiesiskuma vērtības, saglabāšanai (spriedumi, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 49. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 66. punkts).

75 Minētajai neatkarības prasībai ir divi aspekti. Pirmais – ārējais – aspekts ietver prasību, lai attiecīgā instance pildītu savas funkcijas pilnīgi autonomi, nebūdama pakļauta nekādai hierarhiskai saiknei vai subordinācijai attiecībā pret kādu citu subjektu un nesaņemot jebkādas izcelsmes rīkojumus vai instrukcijas, tādējādi būdama aizsargāta pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, kas var nelabvēlīgi ietekmēt tās locekļu spriešanas neatkarību un ietekmēt viņu lēmumus. Otrais – iekšējais – aspekts ir saistīts ar "neitralitātes" jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda distance attiecībā pret lietas dalībniekiem un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Šī aspekta ietvaros jāievēro objektivitāte un, izņemot stingru tiesību normu piemērošanu, jābūt absolūtai neieinteresētībai strīda atrisinājumā (spriedumi, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 50. un 51. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 67. punkts).

76 Lai gan "ārējā" aspekta galvenais mērķis ir saglabāt tiesu neatkarību no likumdošanas varas un izpildvaras atbilstoši tiesiskas valsts darbībai raksturīgajam varas dalīšanas principam, tā mērķis ir arī aizsargāt tiesnešus no nepamatotas ietekmes, kas rodas pašā attiecīgajā tiesā (spriedumi, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 54. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 68. punkts).

77 Tāpat jāuzsver, ka tiesas spriešanas funkcijas īstenošanai ir jābūt pasargātai ne tikai no jebkādas tiešas ietekmes norāžu veidā, bet arī no netiešākas ietekmes formām, kas varētu iespaidot tiesas nolēmumus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 53. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2024. gada 14. novembris, S. (Iztiesāšanas sastāva izmaiņas), C-197/23, EU:C:2024:956, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

78 Šādām neatkarības un objektivitātes garantijām nepieciešams, lai pastāvētu tiesību normas – it īpaši par tiesas sastāvu –, kuras ļautu kliedēt jebkādas tiesību subjektu pamatotas šaubas par minētās instances ārēju neietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā pret tajā izvērtējamajām interesēm (spriedumi, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 52. punkts, un 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 70. punkts).

79 Otrām kārtām, LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir arī prasīts, lai pastāvētu "iepriekš tiesību aktos noteikta" tiesa, ņemot vērā nesaraujamo saikni, kas pastāv starp piekļuvi šādai tiesai un tiesnešu neatkarības un objektivitātes garantijām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 55. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2024. gada 14. novembris, S. (Iztiesāšanas sastāva izmaiņas), C-197/23, EU:C:2024:956, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

80 Jēdziens "iepriekš tiesību aktos noteikta tiesa", kas ietverts arī Hartas 47. panta otrajā daļā un tostarp atspoguļo tiesiskas valsts principu, attiecas ne tikai uz pašas tiesas pastāvēšanas juridisko pamatu, bet arī uz katras lietas iztiesāšanas sastāvu, kā arī uz jebkuru citu valsts tiesību normu, kuras neievērošana viena vai vairāku tiesnešu piedalīšanos lietas izskatīšanā padara prettiesisku. Tādējādi šis jēdziens aptver tiesību normas par lietu sadali un pārdali (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 73. un 74. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

81 Tādēļ LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā šajā ziņā ir prasīts arī tas, ka jāpastāv tādām tiesību normām par iztiesāšanas sastāvu izveidi, kas var izslēgt jebkuru personu, kuras neietilpst lietu izskatošajā iztiesāšanas sastāvā, nepamatotu iejaukšanos ar attiecīgo lietu saistītajā lēmumpieņemšanas procesā, kurā lietas dalībniekiem nebija iespējas paust argumentus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2024. gada 11. jūlijs, *Hann-Invest* u.c., C-554/21, C-622/21 un C-727/21, EU:C:2024:594, 59. punkts, kā arī 2025. gada 6. marts, D. K. (Tiesneša atsaukšana), C-647/21 un C-648/21, EU:C:2025:143, 75. punkts).

82 Aplūkojamajā gadījumā iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai ar šā sprieduma 73.–81. punktā atgādinātajām prasībām ir saderīgi pasākumi, ar kuriem *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmā priekšsēdētāja tiesnešus no Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palātas ir norīkojusi, lai viņi noteiktu trīs mēnešu laikposmu strādātu Civillietu palātā, vienlaikus šajā laikposmā turpinot darboties savā izcelsmes palātā.

83 Šajā ziņā, pirmkārt, jānorāda, ka dalībvalstis savās valsts tiesībās var likumīgi paredzēt apstākļus, kādos tiesas priekšsēdētājs ir tiesīgs veikt pasākumus, liekot šīs tiesas tiesnešiem uz laiku darboties gan viņu izcelsmes palātā, gan kādā citā minētās tiesas palātā. Proti, šādi pasākumi var būt nepieciešami tiesas darba iekšējai organizēšanai, ņemot vērā imperatīvās prasības, kas saistītas ar vajadzību nodrošināt tiesu labu pārvaldību un saprātīga termiņa principa ievērošanu.

84 Otrkārt, attiecībā uz apstākļiem, kādos šādi pasākumi var tikt veikti, pirmām kārtām, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kāda ietekme ir faktam, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmā priekšsēdētāja, kura ir norīkojusi attiecīgos tiesnešus, lai viņi uz laiku strādātu Civillietu palātā, tāpat kā šīs palātas priekšsēdētāja, kura iedalījusi pamatlietas šim iztiesāšanas sastāvam, ir ieceltas šīs tiesas tiesneša amatā apstākļos, kas nav saderīgi ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu.

85 Šajā ziņā ir taisnība, kā norāda iesniedzējtiesa, ka 2021. gada 6. oktobra sprieduma W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798) 155. un 160. punktā Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesai saskaņā ar Savienības tiesību pārākuma principu jāatzīst par spēkā neesošu rīkojums, ko izdevusi instance, kas Savienības tiesību izpratnē nav neatkarīga, objektīva un iepriekš tiesību aktos noteikta tiesa.

86 Tomēr no tā neizriet, ka jebkurš iekšējs tiesas darba organizācijas pasākums, piemēram, pasākums, ar kuru tiesnešus uz laiku norīko darbam citā palātā, nevis tajā, kurā viņi darbojas, vai iedala viņiem lietas, būtu jāuzskata par spēkā neesošu, ja to veicis šīs tiesas priekšsēdētājs vai iztiesāšanas sastāva priekšsēdētājs, kas nav atzīstami par neatkarīgu un objektīvu, iepriekš tiesību aktos noteiktu tiesu Savienības tiesību izpratnē. Proti, lieta, kurā taisīta iepriekšējā punktā minētā judikatūra, atšķirībā no šīm lietām attiecās uz tādu tiesas nolēmumu esību, ar kuriem tiek galīgi pabeigta tiesvedība.

87 No tā izriet, ka apstāklis, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) priekšsēdētāja, kura ir norīkojusi attiecīgos tiesnešus, lai viņi strādātu Civillietu palātā, un šīs palātas priekšsēdētāja, kura pamatlietas ir iedalījusi iztiesāšanas sastāviem, saskaņā ar iesniedzējtiesas konstatējumiem ir ieceltas amatā apstākļos, kas nav saderīgi ar LES 19. panta 1. punkta otrās daļas prasībām, pats par sevi nav pietiekams, lai pamatotu to, ka šādi izveidotie iztiesāšanas sastāvi, kas izskata šīs lietas, paši būtu jāuzskata par tādiem, kas nav neatkarīga un objektīva, iepriekš tiesību aktos noteikta tiesa Savienības tiesību izpratnē.

88 Otrām kārtām, lai nodrošinātu, ka pasākumi, ar kuriem tiesas tiesnešiem uz laiku tiek noteikts dubults uzdevums – strādāt viņu izcelsmes palātā un citā šīs tiesas palātā, ir saderīgi ar neatkarības un objektivitātes principiem, kā arī ar prasību par iepriekš tiesību aktos noteiktu tiesu, jānodrošina, ka šie pasākumi nav līdzeklis, lai īstenotu kontroli pār tiesas nolēmumu saturu.

89 Tā tas varētu būt gadījumā, ja šādi pasākumi varētu ne tikai ilgstoši ietekmēt attiecīgo tiesnešu uzdevumu apjomu un viņiem uzticēto lietu izskatīšanu, bet arī būtiski ietekmēt viņu dzīvi un karjeru, jo, piemēram, tie nozīmētu šo tiesnešu pazemināšanu amatā vai viņu profesionālās situācijas pasliktināšanos. Tāpat šādi pasākumi varētu radīt attiecīgajiem tiesību subjektiem pamatotas šaubas par šo tiesnešu neatkarību un objektivitāti, ja tie ietilpst valsts tiesas priekšsēdētāja pilnīgi diskrecionārā varā un ja tie ir vērsti pret atsevišķiem tiesnešiem to nostāju dēļ, kuras viņi ir ieņēmuši pagātnē, it īpaši attiecībā uz nesenajām Polijas tiesu sistēmas reformām, vai arī tie ir veikti, reaģējot uz šo tiesnešu pieņemtajiem tiesu nolēmumiem (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798, 115. un 119. punkts).

90 Savukārt tas tā nav tādu pasākumu gadījumā, ar kuriem tiesnešus norīko darbam palātā un kuri ir balstīti uz leģitīmiem iemesliem, kas it īpaši saistīti ar tiesu labu pārvaldību, kuri veikti, pamatojoties uz valsts tiesību normām, kas reglamentē attiecīgo tiesu, kuriem ir pagaidu raksturs un kuri ir stingri ierobežoti laikā, neskarot to iespējamo atjaunošanu, ar kuriem netiek apšaubīta attiecīgo tiesnešu piederība pie viņu izcelsmes palātas un kuri neizraisa nedz šo tiesnešu atstādināšanu no lietām, par kurām viņi ir atbildīgi, nedz arī minēto tiesnešu pazemināšanu pakāpē. Šāds secinājums izdarāms vēl jo vairāk tad, ja šādi tīri organizatoriski pasākumi attiecas uz lielu skaitu attiecīgās valsts tiesas tiesnešu un to mērķis vai sekas nav tādas, ka tie būtu vērsti pret dažiem konkrētiem tiesnešiem to nostāju dēļ, kuras viņi ieņēmuši pagātnē. Šajā ziņā nav nozīmes apstāklim, ka šādi pasākumi var īslaicīgi palielināt, kaut vai ievērojami, attiecīgo tiesnešu darba slodzi un likt šiem tiesnešiem izskatīt jautājumus, kas neietilpst viņu specializācijas jomā.

91 Konkrētajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotie pasākumi atbilst iepriekšējā punktā minētajiem.

92 Proti, pirmkārt, pasākumi, ar kuriem *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pirmā priekšsēdētāja tiesnešus no Darba un sociālā nodrošinājuma lietu palātas uz noteiktu trīs mēnešu laikposmu norīkojusi, lai viņi strādātu Civillietu palātā, tika veikti, pamatojoties uz Likuma par Augstāko tiesu 35. panta 3. punktu. Šajā jau sen spēkā esošajā tiesību normā ir skaidri noteikts maksimālais šādu pasākumu, kas veikti bez attiecīgo tiesnešu piekrišanas, piemērošanas laikposms – seši mēneši gadā. Turklāt šķiet, ka šīs tiesību normas otrajā teikumā nav aizliegts minētos tiesnešus paturēt viņu izcelsmes palātā.

93 Iesniedzējtiesa tomēr precizē, ka Likuma par Augstāko tiesu 35. panta 3. punkts neļauj veikt šādu norīkošanu bez attiecīgā tiesneša piekrišanas un ka tajā arī nav paredzēta attiecīgā tiesneša saglabāšana izcelsmes palātā šajā laikposmā. Šajā ziņā jāatgādina, ka Tiesai nav jāapšauba iesniedzējtiesas sniegtā valsts tiesību interpretācija. Tomēr, pat pieņemot, ka šajā tiesību normā attiecīgā norīkošana nav atļauta, ar šo apstākli vien nepietiek, lai apšaubītu iesniedzējtiesu veidojošo iztiesāšanas sastāvu saderību ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu.

94 Otrkārt, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka, lai gan šiem pasākumiem nav sniegts pamatojums, tie, šķiet, ir veikti, lai tiktu galā ar tiesvedību apjoma pieaugumu Civillietu palātā un samazinātu ievērojamu šīs palātas nepabeigto lietu skaitu. Tādējādi tiem ir leģitīms mērķis – neatkarīgi no apstākļiem, kas izraisījuši šo ievērojamo nepabeigto lietu skaitu.

95 Treškārt, pamatlietā aplūkotajiem pasākumiem ir pagaidu raksturs, jo attiecīgie tiesneši ir norīkoti darbam Civillietu palātā uz trim mēnešiem, kaut arī Likuma par Augstāko tiesu 35. panta 3. punktā ir paredzēts maksimālais sešu mēnešu gadā ilgums. Šajā kontekstā iespēja pagarināt vai atjaunot šos norīkojumus, padarot darbību Civillietu palātā gandrīz pastāvīgu, ņemot vērā Tiesas rīcībā esošo informāciju, ir hipotētiska situācija.

96 Ceturtkārt, saskaņā ar Tiesas rīcībā esošo informāciju nešķiet, ka šie pasākumi būtu izraisījuši attiecīgo tiesnešu pazemināšanu amatā vai viņu profesionālās situācijas pasliktināšanos, ņemot vērā, ka šie tiesneši turpina izskatīt kasācijas sūdzības, kas ir *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) kompetencē. Tie neizraisīja, ka šiem tiesnešiem būtu jāatsakās no lietām, kas viņiem iepriekš bija iedalītas, precizējot, ka minētie tiesneši turpina darboties savā izcelsmes palātā visā laikposmā, uz kuru attiecas minētie pasākumi. Kā konstatēts šā sprieduma 90. punktā, apstāklim, ka šie pasākumi izraisa attiecīgo tiesnešu darba slodzes pagaidu pieaugumu vai liek tiem izskatīt jautājumus, kas neietilpst viņu specializācijas jomā, šajā kontekstā nav nozīmes.

97 Piektkārt, pamatlietā aplūkotie pasākumi kopumā attiecās uz aptuveni 20 tiesnešiem. Ņemot vērā Tiesas rīcībā esošo informāciju, nešķiet, ka šie pasākumi būtu īpaši vērsti uz konkrētiem tiesnešiem, piemēram, tāpēc, ka tie būtu kritizējuši Polijas tiesu sistēmas reformas.

98 Šajos apstākļos fakts, ka pamatlietā aplūkotie pasākumi ir veikti bez attiecīgo tiesnešu piekrišanas un ka šiem tiesnešiem nav nekādu tiesību aizsardzības līdzekļu to apstrīdēšanai, nav atzīstams par neatkarības un objektivitātes principu, kā arī prasības par iepriekš tiesību aktos noteiktu tiesu pārkāpumu. Proti, tā kā nav nekādu norāžu, ka šie pasākumi varētu radīt disciplinārsodam līdzīgas sekas, šādi apstākļi nevar radīt attiecīgajiem tiesību subjektiem pamatotas šaubas par šo tiesnešu neatkarību un objektivitāti.

99 Turklāt katrā ziņā jāpiebilst, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru jābūt iespējai iesniedzējtiesu veidojošo iztiesāšanas sastāvu likumību – no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas skatpunkta, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, – pārbaudīt tiesā (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2024. gada 14. novembris, S. (Iztiesāšanas sastāva izmaiņas), C-197/23, EU:C:2024:956, 67. punkts). Aplūkojamajā gadījumā pamatlietas tieši ilustrē to, ka valsts tiesībās iesniedzējtiesai ir paredzēta iespēja kontrolēt sava sastāva likumību.

100 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz abiem jautājumiem lietās C-422/23 un C-493/23, kā arī uz pirmo un otro jautājumu lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 jāatbild, ka LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, jāinterpretē tādējādi, ka tai nav pretrunā valsts tiesas priekšsēdētāja veiktie pasākumi, ar kuriem tiesnešus, kas darbojas vienā šīs tiesas palātā, uz laiku norīko, lai viņi izskatītu lietas citā minētās tiesas palātā, vienlaikus turpinot darboties savā izcelsmes palātā, neraugoties uz to, ka šie tiesneši nav piekrituši šim norīkojumam, ka viņiem nav nekādu tiesību aizsardzības līdzekļu norīkojuma apstrīdēšanai tiesā, ka minētais norīkojums palielina attiecīgo tiesnešu darba slodzi un prasa viņu iesaistīšanos jomās, kas nav saistītas ar viņu specializāciju, un ka šis priekšsēdētājs ir iecelts šajā tiesā apstākļos, kas nav saderīgi ar prasībām, kuras izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, – ja šādi pasākumi ir balstīti uz leģitīmiem iemesliem, kas it īpaši saistīti ar tiesu labu pārvaldību, tie veikti, pamatojoties uz valsts tiesību normām, kas reglamentē attiecīgo tiesu, tiem ir pagaidu raksturs un tie ir stingri ierobežoti laikā, ar tiem netiek apšaubīta attiecīgo tiesnešu piederība pie viņu izcelsmes palātas un tie neizraisa nedz šo tiesnešu pazemināšanu pakāpē, nedz viņu atstādināšanu no lietām, par kurām viņi ir atbildīgi.

Par trešo jautājumu lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23

101 Trešais jautājums lietās C-455/23, C-459/23 un C-486/23 ir uzdots gadījumam, ja no atbildes uz pirmo un otro jautājumu šajās lietās būtībā izrietētu, ka tiesa, kas izveidota tādos apstākļos kā iesniedzējtiesas gadījumā, nav neatkarīga un objektīva, iepriekš tiesību aktos noteikta tiesa LES 19. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē. Ņemot vērā uz pēdējiem minētajiem jautājumiem sniegto atbildi, par trešo šajās lietās uzdoto jautājumu vairs nav jālemj.

Par ceturto jautājumu lietā C-459/23

102 Ar ceturto jautājumu lietā C-459/23 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punkta b) apakšpunkts, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 20. panta 1. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka valsts uzņēmuma, kas nodarbojas ar elektroenerģijas tirdzniecību, veikta zaļo sertifikātu – Direktīvas 2009/28 2. panta otrās daļas k) un l) punkta izpratnē – iegāde ir atzīstama par darbību, kas tiek veikta elektroenerģijas piegādei fiksētajiem tīkliem, kuri paredzēti pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem saistībā ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai sadali.

103 Iesākumā vispirms jāatgādina, ka principā piemērojama tā direktīva, kura ir spēkā brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde izvēlas, kāda veida procedūru tā īstenos, un galīgi izlemj jautājumu, vai pastāv pienākums veikt iepriekšēju konkursa izsludināšanu publiska līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2000. gada 5. oktobris, Komisija/Francija, C-337/98, EU:C:2000:543, 37. punkts; 2014. gada 10. jūlijs, *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 31. punkts, kā arī 2017. gada 14. septembris, *Casertana Costruzioni*, C-223/16, EU:C:2017:685, 21. punkts). Konkrētajā gadījumā, tā kā pamatlietā aplūkotais līgums tika noslēgts 2011. gadā, *ratione temporis* ir piemērojama Direktīva 2004/17.

104 Tālāk, jāuzsver, ka saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu tā ir piemērojama līgumslēdzējiem, kas tostarp ir publiski uzņēmumi, kuri veic kādu no direktīvas 3.–7. pantā minētajām darbībām. Šajā ziņā Direktīvas 2004/17 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikta prezumpcija, saskaņā ar kuru "publisks uzņēmums" šīs tiesību normas izpratnē ir uzņēmums, kurā līgumslēdzējām iestādēm tieši vai netieši pieder lielākā daļa tā kapitāla.

105 Konkrētajā gadījumā no iesniedzējtiesas konstatējumiem izriet, ka sabiedrība E. ir šāds publisks uzņēmums, jo vairāk nekā 50 % tās kapitāla pieder Polijas valstij.

106 Tādējādi vēl jānosaka, kā tas prasīts ceturtajā jautājumā lietā C-459/23, vai var uzskatīt, ka šis uzņēmums veic kādu no Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punktā minētajām darbībām.

107 Šajā ziņā, pirmām kārtām, jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punkta b) apakšpunktu saistībā ar elektroenerģiju šī direktīva ir piemērojama elektroenerģijas piegādei fiksētajiem tīkliem, kas paredzēti pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem saistībā ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai sadali.

108 Ne šajā tiesību normā, ne kādā citā Direktīvas 2004/17 normā nav definēts, kas būtu jāsaprot ar minētajā tiesību normā ietverto jēdzienu "elektroenerģijas piegāde" šiem tīkliem.

109 Tātad saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ietverta, mērķi (spriedumi, 1983. gada 17. novembris, *Merck*, 292/82, EU:C:1983:335, 12. punkts, kā arī 2025. gada 13. februāris, Latvijas Sabiedriskais Autobuss, C-684/23, EU:C:2025:90, 48. punkts).

110 Pirmkārt, jēdziens "piegāde" tā parastajā nozīmē ir jāsaprot kā barošanas, apgādes, sniegšanas, nodrošināšanas darbība. Tātad elektroenerģijas piegāde tīkliem attiecas uz elektroenerģijas sniegšanu tiem. Šajā nolūkā jēdziens "elektroenerģijas piegāde" var attiekties ne tikai uz elektroenerģijas ražošanu, bet arī uz elektroenerģijas vairumtirdzniecību vai mazumtirdzniecību.

111 Otrkārt, no Direktīvas 2004/17 2. un 3. apsvēruma izriet, ka šajā direktīvā ir paredzēti noteikumi tādu iepirkuma procedūru koordinēšanai "nozarēs", uz kurām attiecas minētā direktīva, tostarp enerģētikas nozarē, ko piemēro "subjekti, kuri darbojas minētajās nozarēs". Tādējādi šajos apsvērumos Savienības likumdevējs ir skaidri paudis vēlmi, ciktāl runa ir par elektroenerģijas nozari, aptvert ne tikai elektroenerģijas ražošanas vai piegādes darbības, bet arī elektroenerģijas tirdzniecības darbības.

112 Treškārt, šī interpretācija atbilst arī Savienības publiskā iepirkuma tiesību normu mērķiem, proti, atvērtībai iespējami lielai konkurencei (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 23. decembris, *CoNISMa*, C-305/08, EU:C:2009:807, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2024. gada 26. septembris, *Luxone* un *Sofein*, C-403/23 un C-404/23, EU:C:2024:805, 50. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

113 Ceturtkārt, minēto interpretāciju apstiprina arī Direktīva 2014/25, ar kuru atcelta Direktīva 2004/17 un ar kuru Savienības likumdevējs pastāvīgajās tiesībās tostarp ir precizējis jēdzienu "elektroenerģijas piegāde". Tā, no Direktīvas 2014/25 7. panta pirmās daļas, lasot to 23. apsvēruma gaismā, izriet, ka pēdējā minētajā direktīvā jēdziens "piegāde" ietver ražošanu, vairumtirdzniecību un mazumtirdzniecību. Iekļaujot šo definīciju Direktīvā 2014/25 un tajā pašā laikā tās 23. apsvērumā precizējot, ka tā ir sniegta, "nekādā veidā nepaplašinot šīs direktīvas

darbības jomu", Savienības likumdevējs ir apstiprinājis, ka Direktīvā 2004/17 jēdzienā "elektroenerģijas piegāde" jau bija iekļauta ne tikai tās ražošana, bet arī vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība.

114 Tātad elektroenerģijas tirdzniecības darbība, kādu veic sabiedrība E., ietilpst Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajā darbībā. Tāpēc sabiedrība E. jāuzskata par līgumslēdzēju šīs direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

115 Tomēr, otrām kārtām, vēl jānorāda, ka Direktīvas 2004/17 20. panta 1. punktā noteikts, ka minētā direktīva neattiecas uz līguma slēgšanas tiesībām, ko līgumslēdzēji piešķir mērķiem, kuri nav darbību veikšana šīs direktīvas 3.–7. pantā minētajās nozarēs.

116 Tādējādi Direktīvas 2004/17 piemērošanas jomā ietilpst tikai tie publiskie līgumi, kurus līgumslēdzējs šīs direktīvas izpratnē noslēdz saistībā ar darbībām šīs direktīvas 3.–7. pantā uzskaitītajās nozarēs un šo darbību veikšanai (spriedums, 2008. gada 10. aprīlis, *Ing. Aigner*, C-393/06, EU:C:2008:213, 33. punkts).

117 Konkrētajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka sabiedrībai E. ir jāiegādājas zaļie sertifikāti Direktīvas 2009/28 2. panta otrās daļas k) un l) punkta izpratnē, lai izpildītu tai tiesību aktos noteikto pienākumu veicināt atjaunojamos energoresursus. No tā izriet, ka šo sertifikātu iegāde ir cieši saistīta ar šīs sabiedrības veikto elektroenerģijas tirdzniecības darbību, kas ir Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punkta b) apakšpunktā minētā darbība.

118 Pastāvot šādai ciešai saiknei, jāsecina, ka zaļo sertifikātu iegāde notiek šīs darbības veikšanas mērķiem, tāpēc nevar uzskatīt, ka tā ir veikta "mērķiem, kuri nav" minētās darbības veikšana Direktīvas 2004/17 20. panta 1. punkta izpratnē.

119 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu lietā C-459/23 jāatbild, ka Direktīvas 2004/17 3. panta 3. punkta b) apakšpunkts, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 20. panta 1. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka valsts uzņēmuma, kas nodarbojas ar elektroenerģijas tirdzniecību, veikta zaļo sertifikātu – Direktīvas 2009/28 2. panta otrās daļas k) un l) punkta izpratnē – iegāde ir atzīstama par darbību, kas tiek veikta elektroenerģijas piegādei fiksētajiem tīkliem, kuri paredzēti pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem saistībā ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai sadali.

Par piekto jautājumu lietā C-459/23

Par pieņemamību

120 Sabiedrība E. uzskata, ka piektajam jautājumam lietā C-459/23 nav nozīmes pamatlietas atrisināšanā. Proti, vispirms tiesvedībā iesniedzējtiesā šī sabiedrība esot norādījusi, ka pamatlietā aplūkotais līgums ir absolūti spēkā neesošs, jo tā mērķis ir likt pusēm noslēgt līgumus, neievērojot tiesību normas, kas reglamentē publisko iepirkumu. Savukārt tā neesot apgalvojusi, ka šis līgums – kā tāds – būtu bijis jānoslēdz saskaņā ar publiskā iepirkuma procedūrām. Turklāt minētais līgums neesot pamatnolīgums Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punkta izpratnē, jo ar to līgumslēdzējam esot noteikts absolūts pienākums piešķirt līguma slēgšanas tiesības saimnieciskās darbības subjektam, kas ir otra līgumslēdzēja puse. Visbeidzot, no šīs direktīvas 14. panta 2. un 3. punkta izrietot, ka pamatnolīguma noslēgšana atbilstoši publiskajam iepirkumam paredzētajai procedūrai nav obligāta.

121 Šajā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai ar LESD 267. pantu ir ieviesta procedūra tiešai sadarbībai starp Tiesu un dalībvalstu tiesām. Šajā procedūrā, kas pamatota ar nepārprotamu valsts tiesu un Tiesas funkciju sadali, ikviens lietas faktu vērtējums ir valsts tiesas kompetencē, kurai, ņemot vērā lietas īpatnības, jānosaka, cik lielā mērā ir vajadzīgs prejudiciāls nolēmums, lai šī tiesa varētu taisīt spriedumu, un cik nozīmīgi ir Tiesai uzdotie jautājumi, savukārt Tiesa ir pilnvarota vienīgi lemt par Savienības tiesību akta interpretāciju vai spēkā esību, balstoties uz faktiem, kādus tai norādījusi valsts tiesa (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1978. gada 16. marts, *Oehlschläger*, 104/77, EU:C:1978:69, 4. punkts, kā arī 2024. gada 4. oktobris, *Schrems* (Datu izpaušana plašai sabiedrībai), C-446/21, EU:C:2024:834, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

122 Pirmkārt, ar saviem argumentiem, ar kuriem tiek apšaubīta piektā jautājuma pieņemamība lietā C-459/23, sabiedrība E. būtībā vēlas apstrīdēt iesniedzējtiesas sniegto izklāstu par argumentāciju, kas izvirzīta tiesvedībā minētajā tiesā, un tās vērtējumu par pamatlietā aplūkotā līguma raksturu. Saskaņā ar iepriekšējā punktā minēto judikatūru šādi argumenti nevar likt secināt, ka prejudiciālais jautājums ir nepieņemams.

123 Otrkārt, pievēršoties jēdziena "pamatnolīgums" definīcijai un apgalvojot, ka pamatnolīgums nav obligāti jānoslēdz, ievērojot publiskā iepirkuma noteikumus, sabiedrība E. pievēršas atbildei pēc būtības, nevis šī jautājuma pieņemamībai.

124 Tātad piektais jautājums lietā C-459/23 ir pieņemams.

Par lietas būtību

125 Ar piekto jautājumu lietā C-459/23 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punkts, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 14. pantu un 17. panta 2. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka līgums, kurā pusēm noteikts pienākums noslēgt izpildes līgumus atbilstoši noteiktiem cenas un daudzuma nosacījumiem, ietilpst jēdzienā "pamatnolīgums" minētās direktīvas 1. panta 4. punkta izpratnē un ir jānoslēdz, piemērojot publiskā iepirkuma noteikumus.

126 Pirmām kārtām, saskaņā ar Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punktu pamatnolīgums ir vienošanās, ko viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un viens vai vairāki ekonomikas dalībnieki noslēdz ar mērķi definēt noteikumus līgumiem, kuru slēgšanas tiesības ir plānots piešķirt konkrētā laikposmā, it īpaši attiecībā uz cenu un – vajadzības gadījumā – paredzēto daudzumu.

127 Pirmkārt, no paša šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka pamatnolīgumā jāprecizē laikposms, kurā tas ir piemērojams un reglamentē piešķiramo līgumu noteikumus.

128 Otrkārt, ievērojot Tiesas judikatūru, Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punktā ietvertais jēdziens "pamatnolīgums" jāinterpretē, ņemot vērā it īpaši šīs direktīvas 17. panta 2. un 3. punktu, tādus Savienības tiesību pamatprincipus kā vienlīdzīgas attieksmes un pārredzamības principi, kas piemērojami pamatnolīguma noslēgšanai, kā izriet no minētās direktīvas 14. panta 1. punkta, un šīs pašas direktīvas 14. panta 4. punktā paredzēto aizliegumu pamatnolīgumus izmantot ļaunprātīgi, lai kavētu, ierobežotu vai izkropļotu konkurenci. No šo tiesību normu un principu kopuma izriet, ka pamatnolīgumā jau no paša sākuma jānosaka maksimālais piegāžu apjoms, kas var būt turpmāko līgumu priekšmets, precizējot to maksimālo daudzumu un/vai vērtību (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2018. gada 19. decembris, *Autorità Garante della Concorrenza e del*

Mercato – Antitrust un *Coopservice*, C-216/17, EU:C:2018:1034, 60., 62.–67. un 69. punkts, kā arī 2021. gada 17. jūnijs, *Simonsen & Weel*, C-23/20, EU:C:2021:490, 54.–58., 61.–65., 67., 68. un 74. punkts).

129 Iesniedzējtiesai jāpārbauda, vai šie nosacījumi ir izpildīti attiecībā uz pamatlietā aplūkoto līgumu. Šajā ziņā, pirmkārt, tai būs jāpārliecinās, ka šajā līgumā patiešām ir noteikts laikposms, kurā varēja tikt noslēgti – izpildot minēto līgumu – zaļo sertifikātu pirkuma līgumi. Otrkārt, jāprecizē, ka ar to vien, ka ir norādīta cenas formula, kas piemērojama zaļo sertifikātu pārdošanas cenas aprēķināšanai, un līgumslēdzēja pienākums iegādāties visus saņemtos zaļos sertifikātus, neprecizējot konkrētu daudzumu, nav pietiekami, lai uzskatītu, ka minētajā līgumā ir noteikts maksimālais piegāžu apjoms, kas varētu būt turpmāko līgumu priekšmets.

130 Otrām kārtām, neskarot iepriekš minēto, jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/17 16. panta a) punktu šī direktīva, ievērojot šajā tiesību normā paredzētos izņēmumus, ir piemērojama piegādes un pakalpojumu sniegšanas līgumiem, kuru paredzamā vērtība bez PVN ir ne zemāk kā 387 000 EUR.

131 Attiecībā uz līgumu un pamatnolīgumu paredzamās vērtības aprēķināšanas metodēm no Direktīvas 2004/17 17. panta 1. punkta pirmās daļas pirmā teikuma izriet, ka līguma paredzamo vērtību aprēķina, balstoties uz līgumslēdzēja novērtēto maksājamo kopsummu bez PVN. Atbilstoši šīs direktīvas 17. panta 2. punktam līgumslēdzēji nedrīkst apiet šo direktīvu, sadalot būvdarbu projektus vai paredzētos noteikta daudzuma piegāžu un/vai pakalpojumu pirkumus vai izmantojot īpašas metodes līgumu paredzamās vērtības aprēķināšanai. Saskaņā ar šīs direktīvas 17. panta 3. punktu attiecībā uz pamatnolīgumiem paredzamā vērtība, kas jāņem vērā, ir visam nolīguma darbības ilgumam visu paredzēto līgumu maksimālā tāmes vērtība bez PVN. Visbeidzot, saskaņā ar Direktīvas 2004/17 17. panta 7. punktu attiecībā uz regulāriem piegādes vai pakalpojumu līgumiem vai līgumiem, ko attiecīgā laika posmā paredzēts atjaunot, līguma paredzamo vērtību aprēķina, pamatojoties vai nu uz to viena veida secīgo līgumu faktisko kopvērtību, kuru slēgšanas tiesības piešķirtas iepriekšējo divpadsmit mēnešu laikā vai finanšu gadā, vai arī to secīgo līgumu paredzamo kopvērtību, kuru slēgšanas tiesības piešķirtas 12 mēnešu laikā pēc pirmās piegādes vai finanšu gadā, ja tas ir garāks par 12 mēnešiem.

132 No šīm tiesību normām izriet, ka gan pamatnolīguma gadījumā, kas paredzēts Direktīvas 2004/17 17. panta 3. punktā, gan attiecībā uz regulāriem piegādes vai pakalpojumu līgumiem vai līgumiem, ko attiecīgā laika posmā paredzēts atjaunot, kā paredzēts šīs direktīvas 17. panta 7. punktā, tiek ņemta vērā pamatnolīguma vai līguma "paredzamā vērtība". Pirmajā gadījumā šī vērtība ir pamatnolīguma kopējā paredzamā vērtība un otrajā gadījumā – vērtība, kas saskaņā ar pēdējā minētajā tiesību normā paredzēto alternatīvo kārtību ir aplēsta divpadsmit mēnešu laikposmam.

133 Konkrētajā gadījumā iesniedzējtiesa precizē, ka katra izpildes līguma, kas ik mēnesi tiktu noslēgts, pamatojoties uz pamatlietā aplūkoto līgumu, vērtība ir mazāka par Direktīvas 2004/17 16. panta a) punktā paredzēto robežvērtību 387 000 EUR. Savukārt izpildes līgumu, aplūkojot tos kopā, kopējā vērtība gadā pārsniegtu šo robežvērtību.

134 No iepriekš minētā izriet, ka šādā gadījumā līgumslēdzējs nevar pamatoties uz katra no attiecīgā līguma izpildes līgumiem atsevišķu vērtību, lai noslēgtu šos līgumus, iepriekš neizsludinot konkursu. Proti, šāda rīcība būtu pretrunā Direktīvas 2004/17 17. panta 2. punktā paredzētajam aizliegumam apiet šīs direktīvas piemērošanu, sadalot projektus.

135 Lai ievērotu šo aizliegumu, kā arī Direktīvas 2004/17 14. panta 4. punktā noteikto aizliegumu ļaunprātīgi izmantot pamatnolīgumus, lai kavētu, ierobežotu vai izkropļotu konkurenci, līgumslēdzējam šādā gadījumā ir divas iespējas.

136 Pirmā iespēja ir secīgu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana, attiecībā uz katru no šiem līgumiem ievērojot šajā direktīvā paredzētās procedūras.

137 Otrā iespēja ir pamatnolīguma piešķiršana saskaņā ar Direktīvu 2004/17 – šīs direktīvas 1. panta 4. punktā minēto un šī sprieduma 126.–128. punktā atgādināto nosacījumu izpratnē un ievērojot šos nosacījumus. Saskaņā ar Direktīvas 2004/17 40. panta 3. punkta i) apakšpunktu, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 14. panta 2. punktu, tas ļauj līgumslēdzējam izmantot procedūru, iepriekš neizsludinot konkursu attiecībā uz turpmākajiem līgumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 23. aprīlis, Komisija/Beļģija, C-287/07, EU:C:2009:245, 104. punkts).

138 No iepriekš minētā izriet, ka tādā gadījumā, kāds aplūkots pamatlietā, līgumslēdzējam bija jāievēro tiesību normas, kas reglamentē publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, vai nu katra secīgā izpildes līguma noslēgšanas brīdī, vai arī brīdī, kad attiecīgais līgums tika noslēgts kā pamatnolīgums, ievērojot šī sprieduma 126.–128. punktā minētos nosacījumus.

139 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz piekto jautājumu lietā C-459/23 jāatbild, ka Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punkts, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 14. pantu un 17. panta 2. punktu, jāinterpretē tādējādi, ka:

– lai līgums, kurā pusēm noteikts pienākums noslēgt izpildes līgumus atbilstoši noteiktiem cenas un daudzuma nosacījumiem, ietilptu jēdzienā "pamatnolīgums" minētās direktīvas 1. panta 4. punkta izpratnē, šajā līgumā jābūt norādītam laikposmam, kurā tas ir piemērojams, un jābūt noteiktam maksimālajam piegāžu apjomam, kas var būt turpmāko līgumu priekšmets, precizējot to maksimālo daudzumu un/vai vērtību, ievērojot, ka ar to vien, ka ir norādīta cenas formula, kas piemērojama noslēdzamo līgumu vērtības aprēķinam, un ir minēts skaitliski nekonkretizēts pienākums noslēgt izpildes līgumus, šajā ziņā nav pietiekami;

– ja līgumu, kas jānoslēdz konkrētā laikposmā saskaņā ar pamatnolīgumu vai atbilstoši iepirkuma līgumiem, kuri ir regulāri vai kurus paredzēts atjaunot, paredzamā vērtība, kas aprēķināta, pamatojoties attiecīgi uz Direktīvas 2004/17 17. panta 3. un 5. punktu, pārsniedz šīs direktīvas 16. panta a) punktā noteikto robežvērtību, līgumslēdzējam ir vai nu jāpiešķir katrs no secīgajiem līgumiem, ievērojot minētajā direktīvā paredzētās procedūras, vai arī saskaņā ar šo direktīvu jāpiešķir pamatnolīgums tās 1. panta 4. punktā paredzēto nosacījumu izpratnē un ievērojot šos nosacījumus.

Par sesto jautājumu lietā C-459/23

Par pieņemamību

140 Sabiedrība E. uzskata, ka sestais jautājums lietā C-459/23 ir nepieņemams, jo tam nav nozīmes pamatlietā. Proti, pretēji premisai, uz kuru balstīts šis jautājums, pamatlietā aplūkotais līgums esot nevis publiskais līgums, bet gan līgums, ar kuru noteikts pienākums piešķirt publiskā līguma slēgšanas tiesības. Tātad nevarot secināt, ka tas noslēgts, pārkāpjot publiskā iepirkuma noteikumus.

141 Ņemot vērā šā sprieduma 121. punktā minēto judikatūru un 122. punktā izklāstīto iemeslu, šis iebildums ir noraidāms. Tātad sestais jautājums lietā C-459/23 ir pieņemams.

Par lietas būtību

142 Ar sesto jautājumu lietā C-459/23 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka uz līguma noslēgšanu, kas veikta, neievērojot publiskā iepirkuma noteikumus, attiecas šajā normā paredzētā sankcija.

143 Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punktā ir paredzēts, ka gadījumā, ja paziņojums par līgumu nav iepriekš publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un ja tas nav atļauts atbilstoši Direktīvas 2004/17 normām, attiecīgajam līgumam nav iedarbības.

144 Direktīvas 92/13 sākotnējā redakcija tika papildināta ar šo 2.d pantu atbilstoši Direktīvai 2007/66. Savienības likumdevējs ir izskaidrojis veiktos grozījumus, Direktīvas 2007/66 13. apsvērumā norādot, ka, lai cīnītos pret nelikumīgu tiešu līgumu slēgšanu, ko Tiesa 2005. gada 11. janvāra spriedumā *Stadt Halle* un *RPL Lochau* (C-26/03, EU:C:2005:5, 36. un 37. punkts) ir kvalificējusi kā visbūtiskāko Savienības tiesību aktu publisko iepirkumu jomā pārkāpumu, ko izdara līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs, būtu jāparedz efektīva, samērīga un preventīva sankcija un šajā ziņā jāuzskata, ka līgumam, kas ir prettiesiskas savstarpējas vienošanās rezultāts, principā nebūtu jābūt iedarbībai. Direktīvas 2007/66 14. apsvērumā tas ir precizējis, ka iedarbības neesība ir visefektīvākais veids, kā atjaunot konkurenci un radīt jaunas komerciālas iespējas uzņēmējiem, kuriem prettiesiski ir tikusi liegta iespēja piedalīties publiskā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, un ka tiešai piešķiršanai Direktīvas 2007/66 izpratnē būtu jāietver visi līgumi, kas noslēgti bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, kas atbilst procedūrai bez konkursa izsludināšanas Direktīvas 2004/17 izpratnē (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2021. gada 17. jūnijs, *Simonsen & Weel*, C-23/20, EU:C:2021:490, 85. punkts).

145 Tādējādi no Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunkta, lasot to kopsakarā ar Direktīvas 2007/66 13. un 14. apsvērumu, izriet, ka, pieņemot Direktīvu 2007/66, Savienības likumdevējs ir vēlējies piemērojamajās tiesībās ieviest bargu sankciju, kuras piemērošana tomēr būtu jāattiecina tikai uz vissmagākajiem Savienības publiskā iepirkuma tiesību pārkāpumu gadījumiem, proti, tādiem, kuros līgums ir ticis noslēgts tieši – bez iepriekšējas paziņojuma par līgumu publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2021. gada 17. jūnijs, *Simonsen & Weel*, C-23/20, EU:C:2021:490, 86. punkts).

146 No tā izriet, ka Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunkts ir piemērojams ikvienai situācijai, kurā līgumslēdzējs ir prettiesiski piešķīris līguma slēgšanas tiesības, iepriekš nepublicējot paziņojumu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

147 Ir taisnība, ka saskaņā ar Direktīvas 92/13 2.d panta 2. punkta pirmo daļu sekas tam, ka līgumu atzīst par neiedarbīgu, nosaka attiecīgās valsts tiesību akti. Tomēr šajā tiesību normā nekādā ziņā nav paredzēta līguma, kas noslēgts bez pienācīgas iepriekšējas publicēšanas, saglabāšana vai turpinātība.

148 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz sesto jautājumu lietā C-459/23 jāatbild, ka Direktīvas 92/13 2.d panta 1. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka uz līguma noslēgšanu, kas veikta, neievērojot publiskā iepirkuma noteikumus, attiecas šajā normā paredzētā sankcija.

Par septīto jautājumu lietā C-459/23

Par pieņemamību

149 Sabiedrība E. apgalvo, ka septītajam jautājumam lietā C-459/23 nav nozīmes pamatlietā. Pirmkārt, šī sabiedrība atkārto motīvu, kas jau izklāstīts šā sprieduma 140. punktā. Otrkārt, runa par tiesību ļaunprātīgu izmantošanu varot būt tikai tad, ja kāda puse lūdz atzīt relatīvu attiecīgā līguma spēkā neesību. Taču tiesvedībā iesniedzējtiesā sabiedrība E. lūdzot konstatēt pamatlietā aplūkotā līguma absolūtu spēkā neesību, proti, ka tas neeksistē.

150 Šī argumentācija ir noraidāma atbilstoši šā sprieduma 121. punktā atgādinātajai judikatūrai un 122. un 123. punktā izklāstīto iemeslu dēļ. Tātad septītais jautājums lietā C-459/23 ir pieņemams.

Par lietas būtību

151 Ar septīto jautājumu lietā C-459/23 iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka līgumslēdzējs var lūgt atzīt par spēkā neesošu līgumu, ko tas noslēdzis ar piegādātāju, pamatojoties uz to, ka šis līgums esot noslēgts, pārkāpjot publiskā iepirkuma noteikumus, lai gan patiesais šī lūguma motīvs ir minētā līguma izpildes rentabilitātes samazināšanās.

152 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tiesību subjekti nedrīkst krāpnieciskā vai ļaunprātīgā nolūkā atsaukties uz Savienības normām, jo tiesību krāpnieciskas un ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips ir vispārējs Savienības tiesību princips. Proti, Savienības tiesiskā regulējuma piemērošana nav paplašināma tiktāl, ka tā iekļautu darījumus, kas tiek veikti tikai tādēļ, lai krāpnieciski vai ļaunprātīgi gūtu labumu no Savienības tiesībās paredzētajām priekšrocībām (spriedumi, 2018. gada 6. februāris, *Altun* u.c., C-359/16, EU:C:2018:63, 48. un 49. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2018. gada 11. jūlijs, Komisija/Beļģija, C-356/15, EU:C:2018:555, 99. punkts).

153 Lai varētu konstatēt ļaunprātīgu rīcību, jābūt objektīvam elementam un subjektīvam elementam (spriedumi, 2014. gada 13. marts, *SICES* u.c., C-155/13, EU:C:2014:145, 31. punkts, kā arī 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 38. punkts).

154 Pirmkārt, attiecībā uz objektīvo elementu – lai izdarītu šādu konstatējumu, no visu objektīvo apstākļu kopuma jāizriet, ka, lai gan Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi formāli ir ievēroti, šā tiesiskā regulējuma mērķis tomēr nav sasniegts (spriedumi, 2000. gada 14. decembris, *Emsland-Stärke*, C-110/99, EU:C:2000:695, 52. punkts, un 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 39. punkts).

155 Otrkārt, lai izdarītu šādu konstatējumu, ir nepieciešams subjektīvais elements, proti, no objektīvo elementu kopuma jāizriet, ka attiecīgo darbību galvenais mērķis ir nepamatotas priekšrocības iegūšana. Proti, ļaunprātīgas rīcības aizliegumam nav nozīmes, ja attiecīgajiem darījumiem var

būt cits attaisnojums nekā tikai priekšrocību iegūšana (spriedumi, 2000. gada 14. decembris, *Emsland-Stärke*, C-110/99, EU:C:2000:695, 53. punkts, un 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 40. punkts).

156 Iesniedzējtiesai atbilstoši valsts tiesībās noteiktajai pierādīšanas kārtībai – ja vien tādējādi netiek kaitēts Savienības tiesību efektivitātei – jāpārbauda, vai pamatlietā ir konstatējami ļaunprātīgu rīcību veidojoši elementi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2000. gada 14. decembris, *Emsland-Stärke*, C-110/99, EU:C:2000:695, 54. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 42. punkts).

157 Lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, tomēr jāprecizē, ka gadījumā, ja līguma slēgšanas tiesības tikušas piešķirtas bez konkursa iepriekšējas izsludināšanas, pārkāpjot Direktīvas 2004/17 prasības, objektīvs elements nav konstatējams. Proti, šādā gadījumā nevar uzskatīt, ka Savienības tiesiskajā regulējumā paredzētie nosacījumi ir formāli ievēroti.

158 Tātad, tā kā nosacījumi par objektīva un subjektīva elementa esību ir kumulatīvi, ļaunprātīgu izmantošanu nevar konstatēt šā sprieduma 151. punktā minētajā gadījumā, kas ir septītā jautājuma priekšmets lietā C-459/23.

159 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz septīto jautājumu lietā C-459/23 jāatbild, ka tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tas, ka līgumslēdzējs var lūgt atzīt par spēkā neesošu līgumu, ko tas noslēdzis ar piegādātāju, pamatojoties uz to, ka šis līgums esot noslēgts, pārkāpjot publiskā iepirkuma noteikumus, lai gan patiesais šī lūguma motīvs ir minētā līguma izpildes rentabilitātes samazināšanās.

Par tiesāšanās izdevumiem

160 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nosprież:

1) LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu,

jāinterpretē tādējādi, ka

tai nav pretrunā valsts tiesas priekšsēdētāja veiktie pasākumi, ar kuriem tiesnešus, kas darbojas vienā šīs tiesas palātā, uz laiku norīko, lai viņi izskatītu lietas citā minētās tiesas palātā, vienlaikus turpinot darboties savā izcelsmes palātā, neraugoties uz to, ka šie tiesneši nav piekrituši šim norīkojumam, ka viņiem nav nekādu tiesību aizsardzības līdzekļu norīkojuma apstrīdēšanai tiesā, ka minētais norīkojums palielina attiecīgo tiesnešu darba slodzi un prasa viņu iesaistīšanos jomās, kas nav saistītas ar viņu specializāciju, un ka šis priekšsēdētājs ir iecelts šajā tiesā apstākļos, kas nav saderīgi ar prasībām, kuras izriet no LES 19. panta 1. punkta otrās daļas, – ja šādi pasākumi ir balstīti uz leģitīmiem iemesliem, kas it īpaši saistīti ar tiesu labu pārvaldību, tie veikti, pamatojoties uz valsts tiesību normām, kas reglamentē attiecīgo tiesu, tiem ir pagaidu raksturs un tie ir stingri ierobežoti laikā, ar tiem netiek apšaubīta attiecīgo tiesnešu

piederība pie viņu izcelsmes palātas un tie neizraisa nedz šo tiesnešu pazemināšanu pakāpē, nedz viņu atstādināšanu no lietām, par kurām viņi ir atbildīgi.

2) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK (2004. gada 31. marts), ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2009. gada 30. novembra Regulu (EK) Nr. 1177/2009, 3. panta 3. punkta b) apakšpunkts, lasot to kopsakarā ar grozītās Direktīvas 2004/17 20. panta 1. punktu,**

jāinterpretē tādējādi, ka

valsts uzņēmuma, kas nodarbojas ar elektroenerģijas tirdzniecību, veikta zaļo sertifikātu – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK, 2. panta otrās daļas k) un l) punkta izpratnē – iegāde ir atzīstama par darbību, kas tiek veikta elektroenerģijas piegādei fiksētajiem tīkliem, kuri paredzēti pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem saistībā ar elektroenerģijas ražošanu, pārvadi vai sadali.

3) **Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punkts, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 1177/2009, lasot to kopsakarā ar grozītās Direktīvas 2004/17 14. pantu un 17. panta 2. punktu,**

jāinterpretē tādējādi, ka

– **lai līgums, kurā pusēm noteikts pienākums noslēgt izpildes līgumus atbilstoši noteiktiem cenas un daudzuma nosacījumiem, ietilptu jēdzienā "pamatnolīgums" grozītās Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punkta izpratnē, šajā līgumā jābūt norādītam laikposmam, kurā tas ir piemērojams, un jābūt noteiktam maksimālajam piegāžu apjomam, kas var būt turpmāko līgumu priekšmets, precizējot to maksimālo daudzumu un/vai vērtību, ievērojot, ka ar to vien, ka ir norādīta cenas formula, kas piemērojama noslēdzamo līgumu vērtības aprēķinam, un ir minēts skaitliski nekonkretizēts pienākums noslēgt izpildes līgumus, šajā ziņā nav pietiekami;**

– **ja līgumu, kas jānoslēdz konkrētā laikposmā saskaņā ar pamatnolīgumu vai atbilstoši iepirkuma līgumiem, kuri ir regulāri vai kurus paredzēts atjaunot, paredzamā vērtība, kas aprēķināta, pamatojoties attiecīgi uz grozītās Direktīvas 2004/17 17. panta 3. un 5. punktu, pārsniedz grozītās Direktīvas 2004/17 16. panta a) punktā noteikto robežvērtību, līgumslēdzējam ir vai nu jāpiešķir katrs no secīgajiem līgumiem, ievērojot grozītajā Direktīvā 2004/17 paredzētās procedūras, vai arī saskaņā ar šo direktīvu jāpiešķir pamatnolīgums grozītās Direktīvas 2004/17 1. panta 4. punktā paredzēto nosacījumu izpratnē un ievērojot šos nosacījumus.**

4) **Padomes Direktīvas 92/13/EEK (1992. gada 25. februāris), ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK, 2.d panta 1. punkta a) apakšpunkts**

jāinterpretē tādējādi, ka

uz līguma noslēgšanu, kas veikta, neievērojot publiskā iepirkuma noteikumus, attiecas šajā tiesību normā paredzētā sankcija.

5) **Tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma princips jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tas, ka līgumslēdzējs var lūgt atzīt par spēkā neesošu līgumu, ko tas noslēdzis ar piegādātāju, pamatojoties uz to, ka šis līgums esot noslēgts, pārkāpjot publiskā iepirkuma noteikumus, lai gan patiesais šī lūguma motīvs ir minētā līguma izpildes rentabilitātes samazināšanās.**

[Paraksti]